

**Kirsti Santamäki
Terhi Kankaanranta
Lea Henriksson
Pekka Rissanen**

Sairaanhoitaja 2005

Perusraportti

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatutkimuksen instituutti

Työelämän tutkimuskeskus

Työraportteja 83/2009 Working Papers

**Kirsti Santamäki
Terhi Kankaanranta
Lea Henriksson
Pekka Rissanen**

Sairaanhoitaja 2005

Perusraportti

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatutkimuksen instituutti

Työelämän tutkimuskeskus

© Työelämän tutkimuskeskus, Tampereen yliopisto

ISBN 978-951-44-7644-0

ISBN 978-951-44-7645-7 (pdf)

ISSN 0785-2657

Tampereen yliopistopaino Oy Juvenes Print, Tampere 2009

Sisällysluettelo

Esipuhe

1. Johdanto.....	1
2. Työvoimapolitiittinen ja terveystaloustieteellinen näkökulma sairaanhoitajan ammattikuntaan..	3
3. Aineisto ja menetelmät	5
3.1 Kyselylomake	5
3.2 Aineiston keruu ja analysointi	10
3.3 Katoanalyysi	10
4. Tulokset	12
4.1 Vastaajien taustatiedot.....	12
4.2 Hakeutuminen sairaanhoitajan ammattiin ja koulutus.....	15
4.3 Työvoiman alueellinen liikkuvuus	21
4.4 Työmarkkina-asema, nykyinen työpaikka ja palkkaus.....	25
4.5 Työn arvostus ja tyytyväisyys	33
4.6 Urasuunnitelmat.....	41
5. Pohdinta ja johtopäätökset.....	43
Lähteet	45
Liitteet	

ESIPUHE

Tässä raportissa kartoitetaan sairaanhoitajien työvoimatilannetta, työpaikan valintaa, tyytyväisyyttä työhön ja ammattiin, sekä mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työhönsä.

Raportin aineisto kerättiin marraskuussa 2005. Tehyn jäsenrekisteristä poimittiin satunnaisotannalla 5000 sairaanhoitajaa, joille lähetettiin kyselylomake. Lomakkeessa oli kysymyksiä muun muassa sairaanhoitajien työtilanteesta, nykyisestä työpaikasta, tyytyväisyydestä ammattiin ja työhön sekä ammatti-identiteetistä ja koetusta arvostuksesta. Kyselyn vastausprosentti oli 68,14, joten vastaajat edustavat melko kattavasti suomalaisia sairaanhoitajia.

Raportti liittyy kahteen erilliseen tutkimushankkeeseen, jotka toteutettiin ammattijärjestön sekä kahden eri laitoksen ja tieteenalan yhteistyönä Tampereen yliopistossa. Tutkimus muodostaa osan Suomen Akatemian tutkimusprojekteja *Rekrytoinnin politiikka* (207402 ja 214430), joissa kiinnostuksen kohteina ovat hyvinvointityön ammattien muodonmuutos ja rekrytoinnin politiikka. Projekteihin liittyvässä Kirsti Santamäen meneillään olevassa väitöskirjatutkimuksessa tutkitaan sairaanhoitajatyöttömyyttä, työhön liittyviä sosiaalisia oikeuksia ja ammattikunnan lohkoutumista sosiaali- ja terveystalouden näkökulmasta. Tämän tutkimuksen rahoitukseen osallistuivat myös Suomen kulttuurirahaston Satakunnan rahasto sekä Jenny ja Antti Wihurin rahasto. Terhi Kankaanrannan (2008) väitöskirjatutkimus kohdistuu sairaanhoitajien työvoiman tarjontaan ja siihen liittyviin tekijöihin terveystaloustieteen näkökulmasta. Tämä tutkimus toteutettiin sosiaali- ja terveystalouden, hallinnon ja talouden valtakunnallisen tutkijakoulun, Yrjö Jahnssonin säätiön sekä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin rahoituksella.

Kiitämme lämpimästi kaikkia kyselyyn vastanneita. Lisäksi kiitämme yhteistyöstä Tehyn tutkimusosastoa ja Tampereen yliopiston terveystieteen laitoksen tutkijoita ja henkilökuntaa, jotka osallistuivat hankkeen eri vaiheisiin. Kiitokset myös Tampereen yliopiston yhteiskuntatutkimuksen instituutille monitieteisen tutkimusyhteisön tuesta sekä projektiin liittyvien käytännön asioiden hoitamisesta. Toivomme raportin tuottavan uutta, terveydenhuollon työelämää koskevassa päätöksenteossa hyödynnettävää tietoa niin paikallistasoilla kuin laajemminkin.

Tekijät

1. Johdanto

Työttömyyteen ja työn epävarmuuteen liittyvät ilmiöt kohtasivat myös sairaanhoitajien ammattikuntaa 1990-luvulla. Julkisen sektorin kiristynyt talous johti työsuhteiden määräaikaistuksien lisääntymiseen ja niiden muuttumiseen entistä työnantajalähtöisemmiksi. Ammattikunta lohkoutui vakinaisiin, määräaikaisiin ja tilapäisesti työskenteleviin. Vakinaisissa työsuhteissa olleille lama ja sen jälkeinen aika ovat merkinneet työtahdin kiristymistä. Työttömiä on kohdannut ansiotulojen menetys ja pelko ammatillisuuden katoamisesta. Kaikilta työntekijöiltä on edellytetty lisääntyvää joustavuutta, epävarmuuden sietokykyä ja jaksamista. Henkilökohtaisen elämän suunnitteluun ja toteutumiseen vaikuttavat entistä enemmän sekä käytettävissä olevat tulot että asuinpaikka ja työpaikan läheisyys. Edellä kuvattu työn uusi järjestys (Sennett 2002) jäsentää myös suomalaista sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Tämä raportti perustuu vuoden 2005 lopussa tehtyyn kyselytutkimukseen, jonka yhtenä tavoitteena on osaltaan osallistua kansallisen terveysprojektin herättämään keskusteluun uhkaavasta työvoimapulasta ja sen merkityksestä sairaanhoitajan ammattikunnalle (ks. STM 2001a, b). Paljon julkista keskustelua ja kehittämishankkeita synnyttänyt kysymys on ollut sairaanhoitajien ja lääkäreiden välinen työnjako ja sen muutostarpeet julkisen terveydenhuollon toimintaan sekä sairaanhoitajien palkkaukseen ja työtyytyväisyyteen vaikuttaviin tekijöihin. Tämän kyselytutkimuksen avulla kartoitettiin sairaanhoitajatutkimuksen suorittaneiden työtilannetta ja siihen liittyviä muutostekijöitä, joiden avulla sairaanhoitajat jäsentävät suhdettaan ammattikuntaan ja koko sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Erityisen kiinnostuksen kohteena oli millaisia sisäisiä jakoja sairaanhoitajan ammattikuntaan syntyy esimerkiksi työsuhteen eroista tai alueellisista seikoista johtuen. Työvoiman riittävyyden kannalta on tärkeää, käytetäänkö ammattikuntia niihin tehtäviin, joihin heillä koulutuksensa perusteella on osaamista, vai voitaisiinko työvoiman riittävyyttä varmistaa ammattikuntien välistä tehtäväjako kehittämällä.

Huoli työvoiman saatavuudesta ja sen pysyvyydestä on noussut otsikoihin työvoimapulan koettelemassa Euroopassa laajemminkin. Esimerkiksi NEXT-Study -tutkimuksessa selvitettiin kymmenen Euroopan maan sairaanhoitajien työolosuhteita, työvoiman rakenteeseen liittyviä tekijöitä, kuten työvoiman riittävyyttä. Vaikka suomalaiset sairaanhoitajat eivät tässä tutkimuksessa selviytyneetkään erityisen huonosti, raportin mukaan on kuitenkin selvää, että

laajamittainen pula sairaanhoitajista on tulossa Suomeenkin (Hasselhorn ym. 2005). Vuonna 2005 Suomessa oli noin 62 000 työkäistä sairaanhoitajaa (Tilastokeskus 2007), mutta nykyisillä koulutusmäärillä heitä ei ennusteiden mukaan vuoden 2010 jälkeen ole riittävästi tarjolla. On tärkeää selvittää, miksi alalla toimivat sairaanhoitajat pysyvät työpaikassaan nykyisellä palkkatasolla ja työehdoilla, ketkä heistä pysyvät alalla ja ketkä alalta ovat mahdollisesti lähdössä. Raportin tulosten avulla voidaan löytää perusteluja suosituksille, joiden avulla terveydenhuolto voisi pysyä riittävän vetovoimaisena uravalintana sekä nykyisille että tuleville sairaanhoitajille.

2. Työvoimapolitiittinen ja terveystaloustieteellinen näkökulma sairaanhoitajan ammattikuntaan

Sairaanhoitajien työtä ja ammattia tarkasteltiin tässä raportissa sekä työvoimapolitiikan että terveystaloustieteen näkökulmista. Suomalaisen hyvinvointivaltion suunnanmuutoksessa työvoimapolitiittisesti tärkeitä kysymyksiä ovat esimerkiksi työhön liittyvät sosiaaliset oikeudet, ammatin työmarkkina-aseman muutokset ja työn mielekkyys (Julkunen 2001). Työstä saatava ammattitaitovaatimukseen nähden suhteutettu palkka, työsuhdeturva, sekä etenemis- ja vaikutusmahdollisuudet ovat tärkeitä työn mielekkyyteen liittyviä tekijöitä (Lehto 1996, Naumanen 2002). Työtyytyväisyyteen vaikuttavat työn itsenäisyys ja oman työn kontrolli, jotka tarkoittavat sekä osallistumista omaa työtä koskevaan päätöksentekoon että mahdollisuutta tehdä työ parhaalla mahdollisella tavalla. Terveystaloustiede on naisvaltainen ala, jolla perheen ja työn yhteensovittamisen kysymykset ovat työvoiman saatavuuden kannalta tärkeitä. Perheellistyminen, määräaikaisten työsuhteiden ja työttömyyden muokkaavat naisen koko elämäntilannetta (Santamäki 2004).

Ammatin yhteiskunnallinen arvostus on tärkeä alalle hakeutumiseen ja siellä pysymiseen liittyvä vetovoimatekijä. Ammattikuntien välisessä keskinäisessä työnjaossa ylikoulutus on perinteisesti merkinnyt ammatin yhteiskunnallisen arvon alenemista suhteessa muihin ammattikuntiin. Ylikoulutus vähentää ammattiryhmän työmarkkina-arvoa (esim. Naumanen 2002), mikä merkitsi esimerkiksi 1990-luvulla sairaanhoitajille työttömyyttä ja palkkatason pysymistä alhaisena. Varsinaisesta työvoimapolitiikasta voidaan puhua tilanteesta, jossa vakinaisiin toimiin ei löydy hakijoita. Terveystaloustieteen työvoimapolitiikan ennustetaan laajentuvan kasvukeskuksista koko maata koskevaksi.

Terveystaloustieteen näkökulmasta mielenkiintoisia kysymyksiä ovat esimerkiksi hyvinvointiammateissa työskentelyn pysyvyyden, työvoiman saatavuuden ja tehtyjen työtuntien määrään vaikuttavien tekijöiden tarkastelu. Työhyvinvointiin liittyviä tekijöitä on kartoitettu muun muassa psykologisissa tutkimuksissa laajastikin, mutta niiden vaikutuksia työvoiman tarjontaan ei juurikaan ole selvitetty, ei Suomessa eikä kansainvälisestikään. Työhyvinvoinnin tarkastelussa voidaan soveltaa esimerkiksi yksilön hyötyteoriaa, jolloin työntekijän työn tarjontapäätöksiin vaikuttaa hänen työstä saamansa hyöty. Hyödyn voidaan puolestaan olettaa

riippuvan sekä rahallisista että ei-rahallisista, työtyytyväisyyteen ja -tyytymättömyyteen vaikuttavista tekijöistä (esim. Kankaanranta & Rissanen 2007).

Näiden kahden tutkimusnäkökulman yhdistäminen antaa mahdollisuuden tarkastella ammattikunnan rakenteita ja toimintaa erilaisissa toimintaympäristöissä ja saada ymmärrystä sille, mitkä tekijät yhdessä vaikuttavat sairaanhoitajien halukkuuteen ja mahdollisuuksiin toimia valitsemassaan ammatissa ja saada tyydytystä omasta työstään.

3. Aineisto ja menetelmät

3.1 Kyselylomake

Kyselylomakkeen kehittämisessä hyödynnettiin aikaisempia tutkimuksia, joiden pohjalta laadittiin varsin kattava, juuri tämän tutkimuksen tavoitteita palveleva kyselylomake. Ensiksikin lomakkeen kehittämisen pohjana olivat Kuopion ja Tampereen yliopistojen ja Lääkäriliiton tutkimusryhmän lääkäreille tekemät kyselyt. Tarkempi kuvaus Lääkärikyselyistä on löydettävissä esimerkiksi Harri Hyppölän (2001) väitöskirjassa. Toiseksi, kyselylomakkeen laadinnassa tehtiin yhteistyötä Tehyn tutkimusosaston kanssa ja hyödynnettiin Tehyn työoloja koskevaa jäsenkyselyä sekä Sairaanhoidajaliiton tilaamaa sairaanhoidajien työolobarometriä vuodelta 2004 (Partanen, Heikkinen & Vehviläinen-Julkunen 2005). Näiden lisäksi kyselylomakkeen laadinnassa hyödynnettiin tutkimuksia, jotka koskevat hyvinvointityön ammattien muodonmuutosta (Henriksson & Wrede 2004, Henriksson ym. 2006), työhön liittyviä sosiaalisia oikeuksia sekä naisten työmarkkinoiden erityispiirteitä, muun muassa Tilastokeskuksen ja Kelan julkaisuja (Savola 2000, Sutela ym. 2001, Kauhanen 2002) sekä terveystaloustieteellisiä tutkimuksia (esim. Askildsen ym. 2003, Holmås 2002).

Kyselylomake esitettiin Satakunnan ammattikorkeakoulun kolmella erikoistumisopintoryhmällä. Keväällä 2005 kyselylomakkeen testasi kaksi ryhmää (17 mielenterveyskuntoutumisen ja 17 johtamisen erikoistumisopintojen opiskelijaa) ja syksyllä 2005 yksi erikoistumisryhmä (18 akuuttihoitotyön opiskelijaa). Kaikilla ryhmiin valituilla opiskelijoilla oli vähintään hoitotyön tai sosiaalialan opistotasoinen tutkinto. Esitestauksen vastaukset tallennettiin SPSS-ohjelmaan ja vastausvaihtoehdot täsmennettiin muutamien kysymysten osalta. Lomakkeessa oli kysymyksiä kahdeksasta sairaanhoidajan työn osa-alueesta: suoritettut tutkinnot, työtilanne, nykyinen työpaikka, tyytyväisyys ammattiin ja työhön, ammatti-identiteetti ja arvostus, urasuunnitelmat, sairaanhoidajakoulutus sekä taustatiedot (Liite 1. Kyselylomake).

Suoritettuja tutkintoja kuvaavat muuttujat

Terveydenhuoltoalan ammattitutkinnot kartoitettiin kysymällä sairaanhoitajatutkinnon suoritusvuotta sekä oliko sairaanhoitaja mahdollisesti suorittanut myös muita terveydenhuoltoalan tutkintoja. Halusimme lisäksi selvittää, oliko vastaajalla muita ammatillisia tutkintoja kuin terveydenhuoltoalan tutkinto. Työkokemus sairaanhoitajana pyydettiin ilmoittamaan vuoden tarkkuudella.

Työtilannetta kuvaavat muuttujat

Työtilanne -osiossa kysyttiin, toimiiko vastaaja tällä hetkellä sairaanhoitajan työssä ja jos toimii, millä tehtävänimikkeellä. Työsuhteen luonnetta tarkennettiin kysymyksellä siitä, onko virka/toimi vakituinen tai määräaikainen vai onko vastaaja palkattu työllisyysmäärärahoihin. Mikäli vastaaja ilmoitti olevansa poissa työstä, kysyttiin poissaolon syytä. Mahdollisia vastausvaihtoehtoja olivat esimerkiksi äitiys-, isyys- tai vanhempainloma, työttömyys, opiskelu- tai tutkimusvapaa sekä vuorotteluvapaa. Päätoimen luonnetta kartoitettiin usealla eri tavalla. Lomake sisälsi kysymyksiä muun muassa siitä, onko päätoimi koko- vai osa-aikainen sekä mikä on keskimääräinen viikkotyöaika, tuntien tarkkuudella. Lisäksi kysyttiin, työskentelikö vastaaja osa-aikaisesti vai määräaikaisesti ja miksi hän oli valinnut kyseisen työskentelymuodon. Mahdollisia syitä olivat oma valinta, perhetilanne, työtä tarjolla vain osa/määräaikaisesti sekä opiskelu. Määräaikaisten työsuhteiden osalta kysyttiin lisäksi niiden ajallista kestoa ja lukumäärää yhteensä. Vastaavasti kartoitettiin oliko sairaanhoitaja ollut työttömänä ja jos oli, kuinka kauan.

Nykyistä työpaikkaa kuvaavat muuttujat

Nykyisen työpaikan sijainti selvitettiin sairaanhoitopiirin tarkkuudella. Jos henkilö ei ollut työssä vaan esimerkiksi perhevapaalla, hänet sijoitettiin maantieteellisesti asuinpaikan mukaan. Sairaanhoitajalta kysyttiin myös, missä organisaatiossa ja työyksikössä hän pääasiallisesti työskenteli. Mahdollisia organisaatioita olivat esimerkiksi terveyskeskus, vanhainkoti (kunnallinen tai yksityinen), mielenterveystoimisto, yliopistollinen sairaala, keskussairaala, aluesairaala, valtio tai muu yksityinen yritys. Pääasiallinen työyksikkö tarkoitti esimerkiksi poliklinikkaa, vuodeosastoa, teho-osastoa, leikkausosastoa tai kotisairaanhoitoa.

Päätoimen kokonaistyöajan keskimääräinen jakaantuminen viikossa pyydettiin ilmoittamaan prosentteina. Työajan oletettiin jakautuvan välittömään potilastyöhön, potilastyöhön liittyviin kirjallisiin töihin, esimiestehtäviin, muihin hallinnollisiin tehtäviin, opetukseen ja perehdytykseen sekä muuhun työhön. Nykyisen työpaikan valintaan vaikuttaneita tekijöitä kartoitettiin kysymyksellä: ”Missä määrin seuraavat tekijät vaikuttivat hakeutumiseesi nykyiseen työpaikkaasi?”. Mahdollisia tekijöitä olivat esimerkiksi ammatillinen kiinnostus, työpaikan läheisyys, työpaikka oli tuttu opiskeluajoilta, puolison työ, palkka, ainoa mahdollisuus saada työtä sillä hetkellä, läheisten mielipiteet sekä päivätyö. Kunkin vaihtoehdon tärkeyttä mitattiin asteikolla 1–5 (1 = ei lainkaan, 2 = hiukan, 3 = jonkin verran, 4 = melko paljon ja 5 = erittäin paljon).

Tyytyväisyyttä ammattiin ja työhön kuvaavat muuttujat

Sairaanhoidajilta tiedusteltiin, kuinka tyytyväisiä he olivat valitsemaansa ammattiin sekä nykyiseen työhönsä asteikolla 1 = erittäin tyytymätön, 2 = melko tyytymätön, 3 = vaikea sanoa, 4 = melko tyytyväinen ja 5 = erittäin tyytyväinen. Kysyttiin myös perusteluja sille, ryhtyisikö vastaaja sairaanhoidajaksi, jos nyt olisi aloittamassa opintojaan. Työtyytyväisyyttä ja työtyytymättömyyttä aiheuttavia tekijöitä kartoitettiin laajasti. Vastaaja sai arvioida asteikolla 1–5 (luokittelu oli sama kuin työpaikan valintaan vaikuttaneilla tekijöillä), miten hyvin työtyytyväisyyteen vaikuttavat tekijät toteutuivat nykyisessä työssä. Mahdollisia tekijöitä olivat esimerkiksi turvattu toimeentulo, ammatin yleinen arvostus, näkyvät työtulokset, etenemismahdollisuudet, mahdollisuus erikoistumiseen ja hyvä työyhteisö. Työtyytymättömyyttä mahdollisesti aiheuttavia tekijöitä olivat muun muassa työn yksitoikkoisuus, pakkotahtisuus, kohtuuton vuorotyörasitus, potilaiden tyytymättömyys, huonot työtilat ja lääkärien epätasa-arvoinen suhtautuminen sairaanhoidajiin.

Tutkimuksessa selvitettiin myös sitä, miten vastaajan sukupuoli mahdollisesti vaikuttaa sairaanhoidajan ammatissa toimimiseen. Merkitysulottuvuuksia olivat esimerkiksi sukupuolen vaikutus työpaikan saantiin, työaikajärjestelyihin, työtehtävien valintaan, esimiehen suhtautumiseen, asiakas- tai potilassuhteisiin tai palkan määräytymiseen. Merkitystä arvioitiin asteikolla 1–5 (1 = ei merkitystä, 2 = on ollut hyötyä, 3 = on ollut haittaa, 4 = on ollut sekä hyötyä että haittaa ja 5 = en osaa sanoa). Tämän lisäksi haluttiin selvittää, miten paljon

sairaanhoitaja voi itse vaikuttaa työhönsä. Vaikuttamisen oletettiin liittyvän muun muassa siihen, mitä työtehtäviin kuuluu, missä järjestyksessä työ tehdään, miten ajankäyttö, työnjakokysymykset ja laitehankinnat organisoidaan. Arviointiasteikko oli jälleen viisiluokkainen: 1 = ei lainkaan, 2 = hiukan, 3 = jonkin verran, 4 = melko paljon ja 5 = erittäin paljon.

Ammatti-identiteettiä ja arvostusta kuvaavat muuttujat

Ammatti-identiteettiä selvitettiin kysymyksellä, jossa vastaajan piti määritellä, miten hyvin eri ilmaisut kuvaavat häntä sairaanhoitajana. Arviointi tapahtui asteikolla 1–5 (vaihtoehdot olivat samat kuin kysymyksessä mahdollisuuksista vaikuttaa työhönsä). Valittavia ilmaisuja olivat esimerkiksi teknikko, ohjaaja, kehittäjä, liukuhihnatyöntekijä, auttaja, lohduttaja, portinvartija ja potilaan asioiden ajaja. Kysyttiin myös tärkeintä syytä, jonka vuoksi sairaanhoitaja oli hakeutunut ammattiinsa. Vaihtoehtoina olivat: halusin ensisijaisesti sairaanhoitajaksi, en päässyt ensimmäiseksi haluamaani ammattiin, ohjauduin ammattiin sattumalta ja muu syy. Lisäksi kysyttiin, miten eri yksittäiset tekijät vaikuttivat sairaanhoitajaksi hakeutumiseen. Vastausvaihtoina olivat muun muassa kutsumusammatti, varma työpaikka, halu auttaa, monipuoliset työmahdollisuudet, alan tekninen haastavuus ja mahdollisuus päästä ulkomaille työhön. Arviointi tapahtui tässäkin viisiportaisella asteikolla (1 = ei lainkaan – 5 = erittäin paljon). Työstä saatavaa arvostusta selvitettiin kysymyksellä ”Miten seuraavat tahot mielestäsi arvostavat nykyistä työtäsi?”. Mahdollisia tahoja olivat lääkärit, oman yksikön hoitohenkilökunta ja muu henkilökunta, potilaat/asiakkaat, hoitotyön tutkijat, henkilö itse, perhe ja poliittiset päätöksentekijät. Arviointiasteikko (1–5) oli sama kuin sairaanhoitajaksi hakeutumisen syitä koskevassa kysymyksessä.

Urasuunnitelmia kuvaavat muuttujat

Urasuunnitelmia ja aikaisempaa työuraa kartoitettiin monella kysymyksellä. Tiedusteltiin, missä vastaaja työskenteli viisi vuotta sitten, ja mikäli hän oli vaihtanut työorganisaatiota, syytä vaihtoon. Mahdollisia syitä olivat oma valinta, perhetilanne, työn uudelleen organisointi sekä jokin muu syy. Myös ulkomaista työkokemusta sairaanhoitajana selvitettiin. Tiedusteltiin, onko vastaaja työskennellyt ulkomailla sairaanhoitajana ja kuinka kauan. Kysyttiin myös, aikooko vastaaja tulevaisuudessa työskennellä ulkomailla ja mahdollisesti missä maassa. Tulevaisuuden

työuraa selvitettiin kysymyksillä mieluisimmasta työorganisaatiosta sekä todennäköisimmästä työorganisaatiosta vuonna 2010. Vastausvaihtoehtoina olivat esimerkiksi terveyskeskus, vanhainkoti (kunnallinen tai yksityinen), mielenterveystoimisto, yliopistollinen sairaala, keskussairaala, aluesairaala, valtio, muu yksityinen yritys tai muu kuin sosiaali- ja terveydenhuolto.

Sairaanhoitajakoulutusta kuvaavat muuttujat

Sairaanhoitajakoulutuksen sisältöä selvitettiin kysymällä, missä määrin vastaaja oli saanut koulutusta eri tehtäviin. Mahdollisia vaihtoehtoja olivat esimerkiksi hoitotoimenpiteiden tekemiseen, opetukseen ja ohjaamiseen, moniammatilliseen yhteistyöhön tai esimiestyöhön. Arviointi tapahtui asteikolla 1–6 (1 = ei lainkaan – 5 = erittäin paljon, 6 = en osaa sanoa). Sairaanhoitajan tyytyväisyyttä saamaansa koulutukseen selvitettiin useilla kysymyksillä. Tiedusteltiin, miten sairaanhoitajakoulutus vastaa nykyistä työtä (1 = erittäin huonosti, 2 = melko huonosti, 3 = kohtalaisesti, 4 = melko hyvin, 5 = erittäin hyvin). Lisäksi kartoitettiin onko vastaaja tyytyväinen koulutuksen antamiin työelämän valmiuksiin tai koulutukseen kokonaisuudessaan. Arviointi tapahtui myös asteikolla 1–5 (1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen).

Taustatiedot

Lopuksi kartoitettiin vastaajaan liittyviä sosiodemografisia tekijöitä: syntymävuosi, sukupuoli, siviilisäätö ja perheeseen kuuluvien lasten syntymävuodet. Vastaajan taloudellista tilannetta kuvaavia muuttujia olivat bruttopalkkatulo keskimäärin kuukaudessa kaikkine lisineen (euroina), kuinka suuren osan bruttopalkasta muodostivat vuorotyölisät (prosentteina), puolison keskimääräiset bruttopalkkatulot kuukaudessa sekä puolison ammatti.

Lopullinen kyselylomake oli 15-sivuinen ja se sisälsi yhteensä 49 kysymystä. Lomakkeen rakenteessa on yhtäläisyyksiä Lääkärikyselyihin, mutta vastausvaihtoehtoja ja osaa kysymyksistä muokattiin aikaisempien tutkimusten ja esitestausten avulla, jotta ne vastasivat paremmin sairaanhoitajien ammattia ja työoloja.

3.2 Aineiston keruu ja analysointi

Kyselyyn osallistujat poimittiin Tehy:n jäsenrekisteristä, ja marraskuussa 2005 kysely lähetettiin 5000:lle eli noin joka kahdeksannelle (Markkanen ym. 2007) Tehyyn kuuluvalla sairaanhoitajatutkinnon suorittaneelle. Mukaan otettiin Manner-Suomen alueella asuvat jäsenet siten, että nais- ja miessairaanhoitajien osuus vastasi heidän osuuttaan jäsenmäärästä. Ensimmäisen kierroksen jälkeen vastausprosentti oli 54,16 %. Muistutuskirjeen ja uuden lomakkeen lähettämisen helmikuussa 2006 jälkeen vastausprosentti oli 68,14 % (N=3407). Tyhjiä lomakkeita oli 11, ja 42 henkilöä ilmoitti, ettei halua vastata. Yksi lomake hylättiin puutteellisena. Yksi lomake oli lähetetty sairaanhoitajalle, jonka omaiset ilmoittivat kuolleen. Aineistoon hyväksyttiin kaikkiaan 3 352 lomaketta. Kysymyskohtainen vastaajamäärä kuitenkin vaihtelee, koska kaikki vastaajat eivät vastanneet koko lomakkeeseen.

Aineisto analysoitiin SPSS 15.0 -ohjelmiston avulla. Tulokset esitetään ristiintaulukointeina, frekvenssi- ja prosenttijakaumina, keskiarvoina sekä mediaaneina. Lisäksi osa tuloksista on esitetty histogrammeina ja grafiikkana. Ryhmien välisissä tilastollisissa vertailuissa käytettiin Khiin neliötestiä.

3.3 Katoanalyysi

Aineisto koodattiin vuoden 2006 aikana. Kyselyyn jätti vastaamatta 1 593 sairaanhoitajaa. Koska osallistujien poiminnan toteutti tutkijoista erillinen taho, vastaamatta jättäneitä ei voida tarkastella suhteessa taustatekijöihin. Selkeä kadon aiheuttanut tekijä oli kyselylomakkeen kieli. Lomake oli suomenkielinen, eikä poiminnassa otettu huomioon vastaajan äidinkieltä. Kielen vaikutus katoon suhteutettuna muunkielisen väestön suhteen suomenkieliseen oli vähintään noin 100 vastaajaa. Tarkasteltaessa sairaanhoitopiireittäin vastaajien osuutta alueen työikäiseen sairaanhoitajaväestöön (Vaalgamaa 2004), Vaasan ja HUS:in sairaanhoitopiirin sairaanhoitajat olivat aliedustettuina. Tämä tukee olettamusta, että muut kuin suomenkieliset sairaanhoitajat jättivät vastaamatta. Muilta osin vastaajien lukumäärä oli samassa suhteessa kuin alueen sairaanhoitajien suhteellinen osuus työikäisistä sairaanhoitajista.

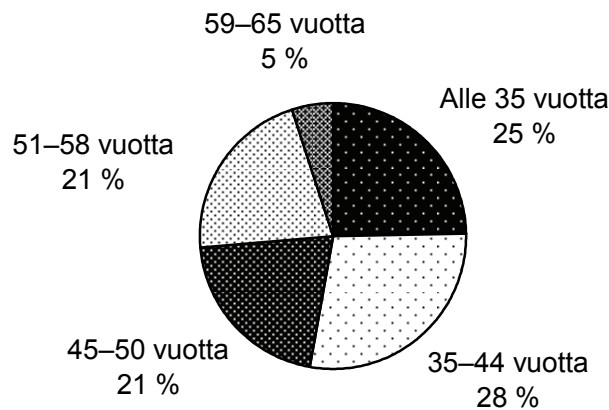
Kyselylomake oli suhteellisen pitkä. Osa vastanneista antoikin palautetta siitä, että vastaamiseen oli kulunut melko paljon aikaa. Tämä saattoi jonkin verran alentaa vastausprosenttia. Muut samanaikaiset kyselyt saattoivat vähentää motivaatiota vastata tähän kyselyyn. Vaikka lomaketta laadittaessa pyrittiin ottamaan huomioon sairaanhoitajien hyvinkin erilaiset työpaikat, muutamien vastanneiden mielestä osa kysymyksistä ei soveltunut heidän työtehtäviinsä. Tämä saattoi vähentää motivaatiota vastata, mikäli työpaikka oli esimerkiksi perinteisen terveydenhuollon ulkopuolella. Helsingin ja Uudenmaan alueen aliedustus vastaajista tukee myös tätä olettamusta, koska alue tarjoaa sairaanhoitajakoulutuksen suorittaneille myös muuta kuin perinteistä sairaanhoitajan työtä.

Koska poiminta tapahtui rekisteritiedoista, muutokset rekisterin päivittämisen ja poiminnan välillä ovat mahdollisia syitä siihen, että kyselylomake lähetettiin alalta jo poistuneelle, eläkkeelle lähteneelle tai esimerkiksi ulkomailla työssä olevalle. Ammattiyhdistyksen jäsenyyden voi säilyttää, vaikka työskentelisikin muulla alalla tai ulkomailla. Vastanneista 3 % työskenteli muussa kuin hoitotyössä. On oletettavaa, että vastaamatta jättäneiden ryhmässä osuus on vielä tätäkin suurempi.

Työttömänä tai hoitovapaalla olo saattoi myös vähentää vastausprosenttia, koska lomakkeen monet kysymykset koskivat tämänhetkistä työtä. Kyselyn toteuttamisajankohtana työttömänä oli noin 2 % Tehyn jäsenistä. Otokseen suhteutettuna työttömiä vastaajia olisi siten pitänyt olla noin 100. Otoksessa sadat vastaajat olivat erilaisilla perhevapailla, kun taas vastaajien joukossa he olivat aliedustettuina. Syy saattoi olla sama kuin työttömänä olleilla, eli välitön kokemus työolosuhteista puuttui. Myös määräaikaisten vastaajien osuus oli pienempi kuin määräaikaisten osuus Tehyn jäsenistöstä. Näin ollen aineisto on vinoutunut siten, että vakinaiset työntekijät ovat yliedustettuna.

4. Tulokset

4.1 Vastaajien taustatiedot

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma (n=3336)

Vastaajat jakautuivat ikäryhmittäin siten, että nuorimpia, alle 35-vuotiaita sairaanhoitajia oli 829 (24,9 %), 35–44-vuotiaita 934 (28,0 %), 45–50-vuotiaita 696 (20,9 %), 51–58-vuotiaita 710 (21,3 %) ja 59–65-vuotiaita 167 (5,0 %) (kuvio 1). Vastaajista 16 ei ilmoittanut ikäänsä.

31.12.2003 työkäisistä sairaanhoitajista, kättilöistä ja terveydenhoitajista Suomessa miehiä oli 6,1 %. Tässä aineistossa miehiä oli 5,8 %, naisia 93,9 % ja sukupuoltaan ei ilmoittanut 0,3 % (taulukko 1). Naisten keski-ikä oli 43,12 vuotta (nuorin vastaaja 23 ja vanhin 65 vuotta) ja miesten 39,35 vuotta (nuorin 24, vanhin 58 vuotta).

Taulukko 1. Demografisten muuttujien jakaumat

Demografinen muuttuja	n	%
Sukupuoli		
nainen	3 148	94,2
mies	195	5,8
Siviilisääty		
naimaton	345	10,3
avo/avioliitossa	2 610	78,1
eronnut/leski	384	11,5
Lasten lukumäärä		
0	871	26,7
1	535	16,4
2	1 083	33,2
3	576	17,7
4 tai enemmän	194	6,0

Puolison ammatit luokiteltiin Tilastokeskuksen Ammattiluokitusta 2001 hyödyntäen (taulukko 2). Luokituksesta poiketen sekä ammattiasemasta riippumatta, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä muodostettiin oma luokka.

Taulukko 2. Puolisoiden ammattinimikkeet (n=2519)

Ammattinimike	n	%
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	(420)	(16,7)
1.1 johtajat	105	4,2
1.2 päälliköt	189	7,5
1.3 työnjohtajat	126	5,0
2 Erityisasiantuntijat	(495)	(19,7)
2.1 insinöörit	237	9,4
2.2 opettajat	81	3,2
2.3 asiantuntijat (esim. psykologit, lakimiehet)	177	7,1
3 Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö	(234)	(9,3)
3.1 sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	98	3,9
3.2 lähihoitajat ym.	50	2,0
3.3 lääkärit	45	1,8
3.4 muut (esim. optikko, farmaseutti)	41	1,6
4 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	(558)	(22,1)
4.1 kirvesmiehet ja rakennusmiehet	115	4,5
4.2 asentajat, koneistajat, hitsaajat	191	7,6
4.3 auton- ja koneenkuljettajat	97	3,8
4.4 teollisuustyöntekijät	155	6,2
5 Palvelutyöntekijät	(314)	(12,5)
5.1 myyjät	88	3,5
5.2 toimistovirkailijat	68	2,7
5.3 muut	80	3,2
5.4 suojele- ja vartiointityöntekijät	78	3,1
6 Yrittäjät	(263)	(10,4)
6.1 maanviljelijät	59	2,3
6.2 muut yrittäjät	204	8,1
7 Ammatissa toimimattomat	(235)	(9,3)
7.1 työttömät	40	1,6
7.2 opiskelijat	44	1,7
7.3 eläkeläiset	151	6,0
Yhteensä	2 519	100,0

Noin joka 10. sairaanhoitajan puoliso oli insinööri. Tyypillistä oli myös se, että puolisokin oli hoitoalalla. Tavallisimmin sairaanhoitaja oli naimisissa työntekijä-ryhmään kuuluvan kanssa: insinöörien jälkeen puolison tavallisimpia ammattinimikkeitä olivat asentajat, koneistajat, hitsaajat ja teollisuustyöntekijät. Yrittäjiä oli sairaanhoitajien puolisoina useammin kuin

insinöörejä. Miessairaanhoitajien puolisojen ammatteja (n=161) olivat sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat (n=48), opettajat (18), toimistovirkailijat (11), opiskelijat (9) ja lähihoitajat (8). Kuuden miessairaanhoitajan puoliso oli työttömänä.

4.2 Hakeutuminen sairaanhoitajan ammattiin ja koulutus

Taulukko 3. Vastaajien valmistumisvuosi, vuosikymmenittäin

Valmistumisvuosi	n	%
ennen vuotta 1971	256	7,6
1972–1981	532	15,9
1982–1991	803	24,0
1992–2000	1 327	39,7
2001 jälkeen	430	12,8
Yhteensä	3 348	100,0

Valmistumisvuosi jaoteltiin taulukon 3 mukaisesti, koska vanhin ryhmä eli ennen vuotta 1971 valmistuneet suorittivat tutkintonsa ennen kansanterveyslakia. Lain astuttua voimaan vuonna 1972 sairaanhoitajien työtehtävät lisääntyivät, ja terveyskeskus tuli aikaisempaa selkeämmäksi vaihtoehdoksi myös sairaanhoitajan työuralle. Huomattavaa on suuri valmistuneiden lukumäärä ryhmässä vuosina 1992–2000, jolloin koulutusta lisättiin merkittävästi samaan aikaan kun työttömyys lisääntyi laman myötä. Vuosina 1992–2001 jokaisena vuonna valmistui yli 2 500 uutta sairaanhoitajaa, mikä on merkittävästi enemmän kuin ennen kyseistä ajanjaksoa ja sen jälkeen (Stakes, Terhikki-tietokanta 2005). Näin ollen, vaikka sairaanhoitajiksi koulutettuja on sinänsä riittävästi, se ei vielä takaa, että heitä työskentelee riittävästi hoitoalalla. Sosiaali- ja terveysministeriön (2002) arvion mukaan työikäisistä koulutetuista sairaanhoitajista kuudesosa, eli noin 10 000 on koulutuksensa jälkeen siirtynyt kokonaan muihin tehtäviin.

Sairaanhoitajista 3 352 ilmoitti ammattiin hakeutumisensa syyn. Yli puolelle näistä vastaajista, 53,5 %:lle (n=1778), sairaanhoitajan ammattiin hakeutuminen oli ollut ensisijainen ammattitoive. Noin neljäsosa, 25,8 % (n=858), ohjautui ammattiin sattumalta. Sairaanhoitaja oli toiseksi paras ammattivaihtoehto 10,3 %:lle (n=343), ja täsmälleen yhtä monella oli jokin muu syy ammattiin hakeutumiseen. Tärkeimpiä muista syistä olivat kiinnostus lisäkoulutukseen (kouluasteen terveysalan tutkinnon suorittaneilla), alan monipuoliset työmahdollisuudet, ala tuntui omalta, perhesyyt sekä opiskelupaikan sijaitseminen lähellä kotia.

Kun tarkastellaan ammattiin hakeutumisen syitä suhteessa valmistumisvuoteen havaitaan, että hakeutumiseen ovat yhteydessä jonkin verran eri tekijät. Vaikka koulutusmahdollisuudet ovat lisääntyneet, noin puolet sairaanhoitajista halusi koulutukseen ensisijaisesti. Osuus oli pienin 2000-luvulla valmistuneilla (48,8 %) ja suurimmillaan 1990-luvulla valmistuneilla (55,8 %). Sattumalta alalle ohjautuneiden määrä laski 30,2 %:sta (1960- ja 1970-luvut) 23,6 %:iin (2000-luvulla valmistuneet). Näin ollen voidaan todeta, että ensisijaisesti sairaanhoitajan ammattiin hakeutuivat yhä harvemmat, eikä alalle tulla enää yhtä usein paremman vaihtoehdon puuttuessa. Niillä, joille sairaanhoitajan ammatti oli toiseksi paras vaihtoehto, ensisijainen ammatti olisi useimmiten ollut opettaja, fysioterapeutti, lääkäri, psykologi tai lastentarhanopettaja. Myös muut yliopisto-opinnot olivat ensisijaisena toiveena.

Miessairaanhoitajista (n=195) vain runsaalle kolmannekselle (39 %) sairaanhoitajan ammatti oli ensisijainen vaihtoehto. Miehistä 40 % hakeutui alalle sattumalta, kun taas naisilla vastaava osuus oli 24,9 %. Toissijaisesti sairaanhoitajiksi halunneille miehille mieluisin vaihtoehto olisi useimmiten ollut fysioterapeutin ammatti, ja tärkeimmät muut syyt sairaanhoitaja-ammattiin hakeutumiseen olivat kiinnostus lisäkoulutukseen ja ”ammatin tuntuminen omalta”, mitä ilmaisua osa vastaajista käytti.

Vastaajilta kysyttiin myös, mitkä syyt vaikuttivat heidän hakeutumiseensa sairaanhoitajan ammattiin. Taulukossa 4 on esitetty kuusi tärkeintä hakeutumiseen vaikuttanutta syytä (melko paljon ja erittäin paljon vaikutusta yhteenlaskettuna) sekä koko aineiston tasolla että valmistumisvuosien mukaan eriteltynä.

Taulukko 4. Tärkeimmät syyt sairaanhoitajaksi hakeutumiselle.

	Koko aineisto		Valmistumisvuosi				
			1962–	1972–	1982–	1992–	2001–
			1971	1981	1991	2000	2005
	n	%	%	%	%	%	%
Halu auttaa	2 023	62,6	53,1	60,8	57,8	65,2	71,1
Oma ammatti	1 822	56,1	68,9	67,0	58,9	49,0	43,3
Varma työpaikka	1 528	46,1	54,1	61,1	60,4	34,1	33,7
Monipuoliset työmahdollisuudet	1 198	37,1	33,7	33,4	37,5	37,2	42,3
Kutsumus	1 094	33,1	30,2	31,9	29,0	34,6	39,2
Arvostus	1 061	32,0	38,9	36,4	33,2	30,0	26,8

Mitä varhaisemmin vastaaja oli valmistunut sairaanhoitajaksi, sitä tärkeämpänä syynä ammatinvalinnalle oli oman ammatin hankkiminen. Varma työpaikka on merkinnyt eniten vuosina 1972–1991 valmistuneille. Kutsumus ja halu auttaa olivat yleisempiä syitä ammattiin hakeutumiseen viimeksi valmistuneilla (2001–2005) kuin muilla. Ammatin koettu arvostus oli laskussa, ja monipuolisista työmahdollisuuksista on tullut entistä tärkeämpi tekijä ammatin valinnalle.

Edeltävä terveystieteen koulun tutkinto oli 930 vastaajalla (27,8 %), joista 12:lla oli kaksi koulun tutkintoa (esim. apuhoitajan ja lähihoitajan tutkinto). Tämä vastaa olettamusta, että keskimäärin kolmasosa sairaanhoitajakoulutukseen tulevista on suorittanut terveystieteen koulun tutkinnon ja että hakijalla on joko alun perin tai koulutuksen käytyään tähtäimessään sairaanhoitajatutkinto. Aineiston sairaanhoitajista 1 502 vastaajaa oli valmistunut vuoden 1990 loppuun mennessä. Heistä 215:lla (14,3 %) oli koulun tutkinto ennen sairaanhoitajan tutkintoa. Tämän taustan omaavan vastaajajoukon osuus tässä ryhmässä oli pienempi kuin koko aineistossa. Keskiasteen koulu-uudistus ja ammattikorkeakoulu ovat lisänneet koulun käyttämistä väylänä sairaanhoitajan opintoihin.

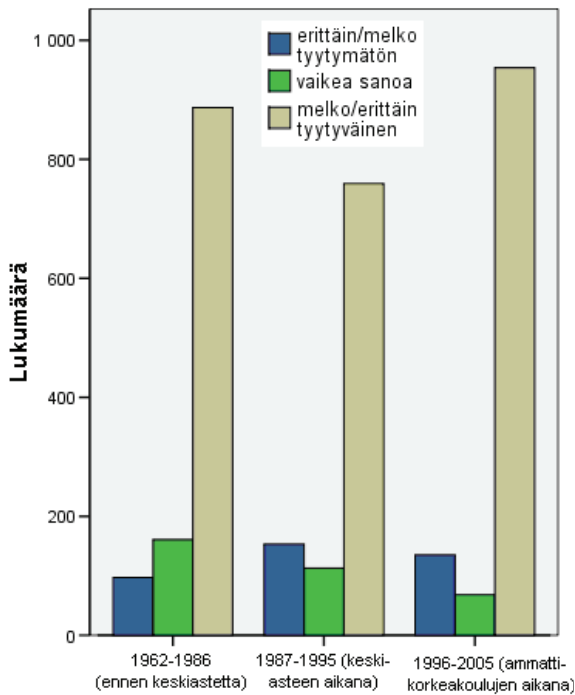
Taulukko 5. Vastaajien muut kuin terveystieteen tutkinnot

Tutkinto	n	%
Merkonomi/merkantti/tradenomi	176	24,4
Ammattikoulututkinto (esim. ompelija)	158	21,9
Muut	73	10,1
Diakonissa (sairaanhoitaja-diakonissa)	57	7,9
Ravitsemustyöntekijä	55	7,6
Päivähoitaja/kodinhoitaja	46	6,4
Sosionomi/sosiaalihoitaja/nuoriso-ohjaaja	29	4,0
Perhepäivähoitaja/kotiavustaja	26	3,6
Maatalous- ja puutarha-ala	25	3,5
Johtamisen tutkinto	18	2,5
Artesaani	17	2,4
Laborantti/välinehuoltaja	17	2,4
Kosmetologi	15	2,1
ATK-ammattitutkinto	11	1,5
Yhteensä	723	100,0

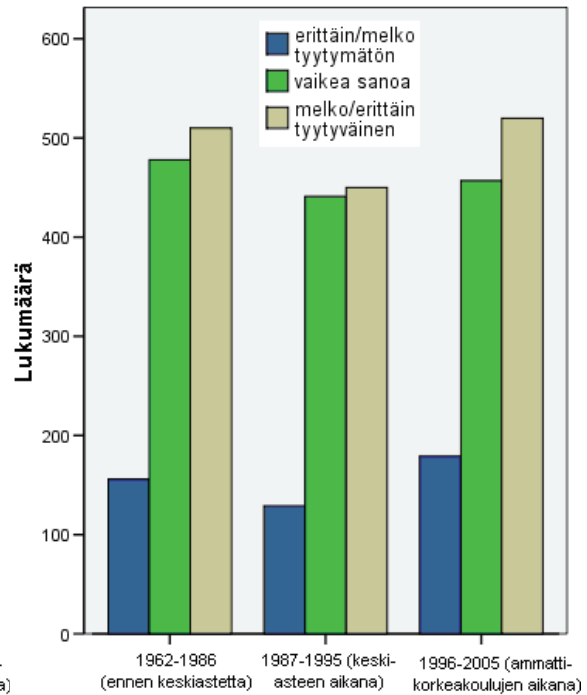
654 sairaanhoitajalla (19,5 %) oli jokin muu kuin terveystieteen tutkinto ja 69:llä (2,1 %) vähintään kaksi muuta tutkintoa (taulukko 5). Osa tutkinnoista oli suoritettu ennen sairaanhoitajaopintoja, osa sen jälkeen. Tavallisimpia sairaanhoitajatutkinnon jälkeen suoritetuista tutkinnoista olivat diakoniaopistoissa (nykyisessä Diakonia-ammattikorkeakoulussa) suoritettu sairaanhoitaja-diakonissa yhdistelmä tutkinto ja erilaiset sosiaalialan tutkinnot. Nämä tutkinnot ovat lisänneet ja laajentaneet sairaanhoitajien työmahdollisuuksia.

Ennen keskiasteen koulu-uudistusta (1987), sairaanhoitajakoulutus kesti 2,5 vuotta eikä siihen sisällynyt erikoistumista millekään hoitotyön osa-alueelle. Tavallinen urakehityksen muoto näillä sairaanhoitajilla olikin lähteä vuoden mittaiseen erikoistumiskoulutukseen (erikoissairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi), joka sisälsi myös pätevöitymisen osastonhoitajaksi. Tällainen erikoistumiskoulutus oli 1 239 vastaajalla, joista 71:llä oli vähintään kaksi alan jatkotutkintoa sairaanhoitajatutkinnon lisäksi. Tämä merkitsee sitä, että 2/3 ennen keskiastetta valmistuneista sairaanhoitajista oli suorittanut osastonhoitajan pätevyyden antavat erikoistumisopinnot ja omasivat näin lähijohtajan pätevyyden ilman muita lisäopintoja. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon oli suorittanut 8 vastaajaa ja terveystieteiden maisteritutkinnon 24 vastaajaa. Vastaajista 109:llä oli jokin ammatillinen lisäpätevyys sairaanhoitajakoulutuksen lisäksi. Näitä olivat esimerkiksi erilaiset terapiatutkinnot (psykoterapeutti, seksuaaliterapeutti, perheterapeutti), työnohjaajan tai ensiapukouluttajan pätevyys.

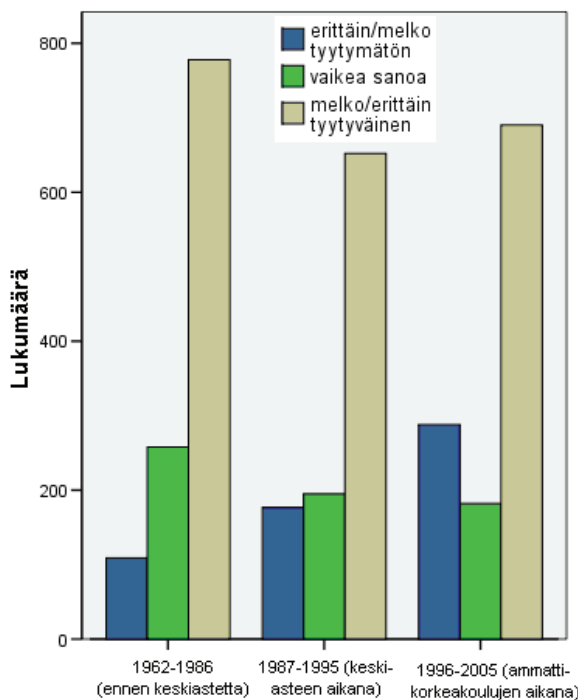
Sairaanhoitajakoulutuksella on ollut tärkeä merkitys ammattiin sitoutumisen kannalta (vrt. Laine 2005). Perinteisesti sairaanhoitajakoulutukseen on kuulunut sitoutuminen myös omaan opiskeluryhmään. Koulutusmuutos ammattiopistoasteisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun on merkinnyt opiskelun muuttumista teoreettisemmaksi ja vähemmän opiskelijaryhmäsidonnaiseksi. Tässä kyselytutkimuksessa selvitettiin vastaajien tyytyväisyyttä sairaanhoitajakoulutukseen kokonaisuutena, koulutukseen liittyvään käytännön harjoitteluun ja sen antamiin työelämävalmiuksiin sekä siihen, miten hyvin koulutus vastasi työn vaatimuksia. Kuvioissa 2–5 on esitetty vastaajien mielipiteiden jakaantuminen luokiteltuna koulutusajankohdan mukaan: ennen keskiastetta, keskiasteen aikana ja ammattikorkeakoulujen aikana.

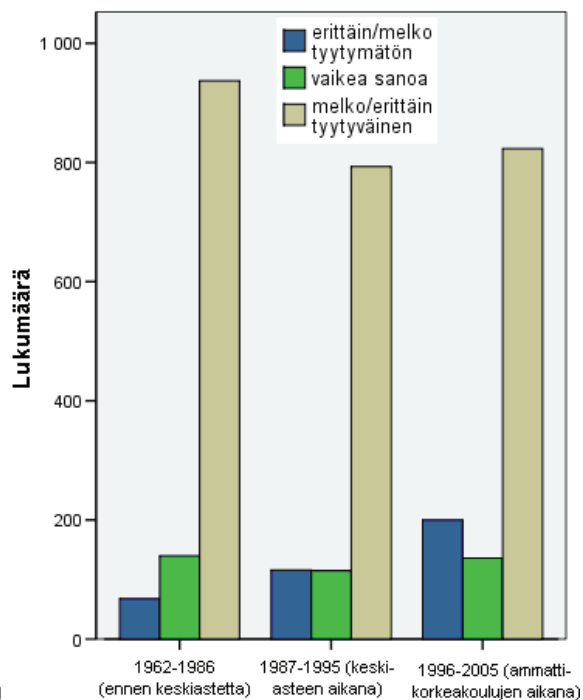
Kuvio 2. Tyytyväisyys koko koulutukseen valmistumisajan mukaan

Kuvio 3. Tyytyväisyys koulutuksen käytännön harjoitteluun valmistumisajan mukaan

Kuvio 4. Tyytyväisyys koulutuksen antamiin työelämävalmiuksiin

Kuvio 5. Kokemus koulutuksen työelämävastaavuudesta

Tyytymättömyys sairaanhoitajakoulutuksen eri osa-alueisiin oli suurinta keskiasteen aikana valmistuneiden joukossa. Tyytymättömiä työelämävalmiuksiin sekä koulutuksen ja työelämän vastaavuuteen olivat puolestaan ammattikorkeakoulusta valmistuneet. Vastaajien mukaan koulutuksen lisääntyneellä teoriapainotteisuudella ei näyttäisi olevan käyttöä nykypäivän sairaanhoitajan työssä. Erot eri ryhmien välillä eivät kuitenkaan olleet kovin suuria. Ammatillisesta koulutuksesta kulunut pitkä aika vaikutti todennäköisesti aikaisemmin valmistuneiden arvioihin koulutuksen merkitystä. Tällaisia lisäkommentteja osa vastaajista myös kirjasi lomakkeeseen.

Täydennyskoulutus

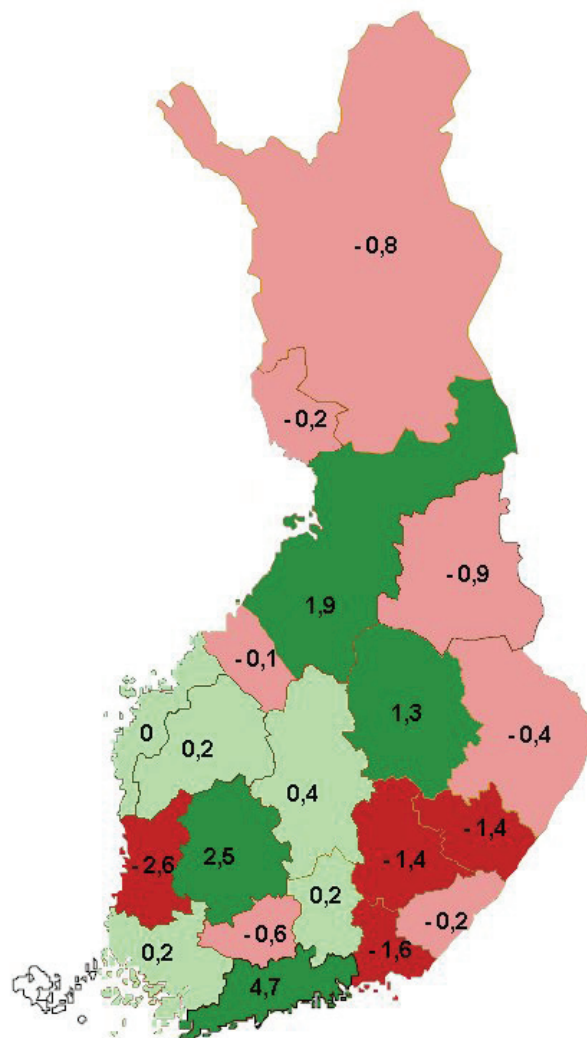
Ammatillisen täydennyskoulutuksen arvioimiseksi koko aineistosta poistettiin vuonna 2004 tai sen jälkeen valmistuneet sekä sairaanhoitajien alimman eläkeiän ylittäneet, eli yli 58-vuotiaat. Tämän osa-aineiston laajuus oli 3 011 vastaajaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus (1194/2003) terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta velvoittaa työnantajaa järjestämään määrältään ja laadultaan riittävää koulutusta työntekijöille peruskoulutuksen pituudesta ja työn vaativuudesta riippuen 3–10 päivää vuodessa. Tämä merkitsee sairaanhoitajatutkinnon suorittaneelle keskimäärin viiden päivän kalenterivuositista täydennyskoulutusta. (STM 2004). Koulutus voidaan järjestää joko organisaation sisäisenä toimintana tai hankkia ulkopuolisilta koulutuksen järjestäjiltä. Tämän arvioimiseksi eri koulutuspäivät laskettiin kyselylomakkeessa yhteen. Koulutuspäivien määrän ilmoitti 2 970 vastaajaa, ja heistä 51 % sai täydennyskoulutusta vähintään viisi päivää. Osa ei muistanut koulutuspäivien lukumäärää. Koulutukseen osallistumattomuutta perusteltiin esimerkiksi pitkällä sairaus- ja äitiyslomilla. Työtilanne vaikutti vastaajan mahdollisuuksiin osallistua täydennyskoulutukseen siten, että vain joka neljäs (24,3 %) määräaikaisena työskennellyt sai täydennyskoulutusta suosituksen mukaisesti, kun taas vakituisista yli puolet (55,6 %) osallistui koulutukseen viisi päivää tai enemmän. Määräaikaisista 45,9 % ja vakituisista 77,2 % oli saanut koulutusta kolme päivää tai enemmän. Vakituisten ja määräaikaisten työntekijöiden koulutuspäivien lukumäärien erot olivat myös tilastollisesti merkitseviä ($p < 0.001$). Kuten kunta-alan barometri vuodelta 2007 osoittaa, määräaikaisten ja tilapäisten työntekijöiden eriarvoinen kohtelu täydennyskoulutukseen pääsyssä suhteessa vakituiseen henkilökuntaan pitää edelleen paikkansa (Ylöstalo 2008).

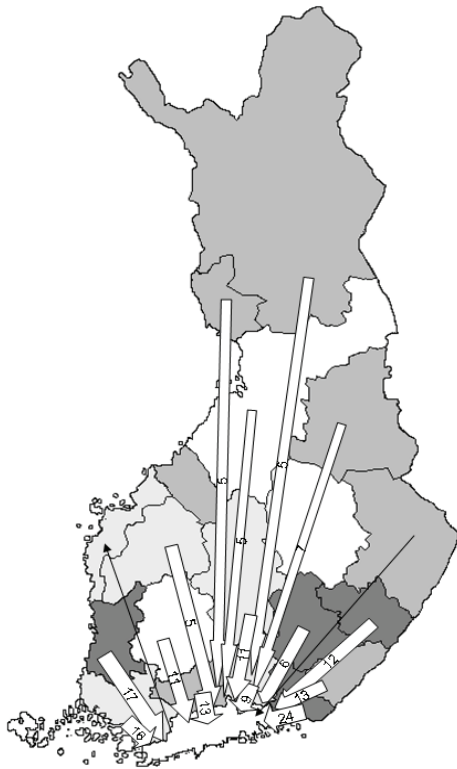
4.3 Työvoiman alueellinen liikkuvuus

Kaikkien aineistossa mukana olevien valmistuneiden sairaanhoitajien määrä oli 3 352, joista 3 320 ilmoitti, minkä paikkakunnan oppilaitoksesta on valmistunut ammattiin, ja 3 333, missä nykyään työskentelee. Vain yksi vastaajista työskenteli ulkomailla. Sairaanhoitopiireistä Helsinki-Uusimaa, Pirkanmaa, Pohjois-Savo ja Pohjois-Pohjanmaa olivat saaneet nettomuuttajia (valmistuneiden määrä pienin suhteessa työskentelevien määrään). Nettohäviäjiä puolestaan

olivat Satakunnan, Kymenlaakson ja Etelä- ja Itä-Savon sairaanhoitopiirit. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit, lukuun ottamatta Varsinais-Suomea, tarjosivat enemmän työpaikkoja kuin alueelta valmistui. Tämä tulos on hyvin yhteneväinen sosiaali- ja terveydenhuollon työvoimatarpeen ennakoititoimikunnan mietinnön (STM 2001a) kanssa. Sairaanhoitajatyövoiman liikkuvuus on kasvukeskusten suuntaan, ja erityisesti niiden sairaanhoitopiirien, joiden alueella on yliopistollinen sairaala. Etuna on se, että ne saavat muuttajia kaikkialta. Kuviossa 6 ja liitetaulukossa 2 esitetään sairaanhoitajina työskentelevien ja alueelta valmistuneiden prosenttiosuuden erotus ja kuvioissa 7–10 HUS:n, Pirkanmaan, Satakunnan ja Etelä- ja Itä-Savon sairaanhoitopiirien nettomuutto.

Kuvio 6. Nettomuutto (sairaanhoitajina alueella työskentelevien ja alueelta valmistuneiden % -osuuden erotus)

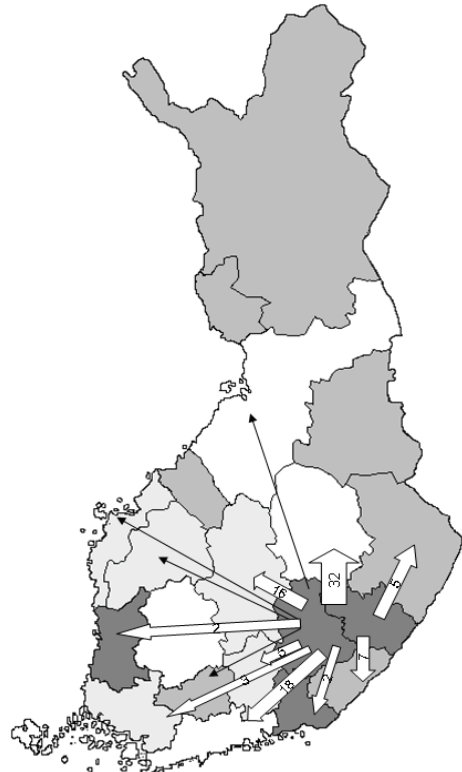
Kuvio 7. HUS:n nettomuutto

Kuvio 8. Pirkanmaan nettomuutto

Kuvio 9. Satakunnan nettomuutto

Kuvio 10. Etelä- ja Itä-Savon nettomuutto

Helsingin ja Uudenmaan alue (HUS) oli suurin nettomuuton kohde. Vain Vaasan sairaanhoitopiiriin siirtyi HUS:n alueelta enemmän sairaanhoitajia kuin sinne tuli. Toisaalta Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin alue houkutteli sairaanhoitajia kaikista sitä ympäröivistä sairaanhoitopiireistä, kun taas muuttajat Pirkanmaalta siirtyivät lähes yksinomaan HUS:n alueelle. Eniten lähtijöitä oli Satakunnan ja Itä-Savon sairaanhoitopiirien alueelta, joten siellä koulutettiin sairaanhoitajia muiden sairaanhoitopiirien tarpeisiin.

Taulukko 6. Alueella työskentelevien ja alueelta valmistuneiden % -osuuden erotus, vuosina 1992–2000 ja koko aineistossa eri sairaanhoitopiirien alueilla.

	Vuosina 1992–2000 valmistuneet	koko aineisto
HUS	4,7	4,7
Varsinais-Suomi	1,4	0,2
Satakunta	-2,8	-2,6
Kanta-Häme	-1,9	-0,6
Pirkanmaa	1,9	2,5
Päijät-Häme	0,9	0,2
Kymenlaakso	-1,7	-1,6
Etelä-Karjala	0,7	-0,2
Etelä-Savo	-1,1	-1,4
Itä-Savo	-0,8	-1,4
Pohjois-Karjala	-0,4	-0,4
Pohjois-Savo	0,5	1,3
Keski-Suomi	-0,2	0,4
Etelä-Pohjanmaa	0	0,2
Vaasa	-0,4	0
Keski-Pohjanmaa	-1,0	-0,1
Pohjois-Pohjanmaa	2,3	1,9
Kainuu	-0,6	-0,9
Länsi-Pohja	0,2	-0,2
Lappi	-0,7	-0,8

Kun verrataan lama-ajan muuttoliikettä normaaliin maan sisäiseen sairaanhoitajien liikkuvuuteen, voidaan todeta, että pääsääntöisesti liikkuvuus ja sen suunnat olivat samanlaisia (taulukko 6). Helsinkiin muuttoa lama-aika ei muuttanut mitenkään. Poikkeuksen tekivät Keski-Pohjanmaa ja Kanta-Häme, joista muutot lisääntyivät. Varsinais-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirit saivat lama-aikana tavallista enemmän muuttajia, kun taas Pohjois-Savoon ja Pirkanmaalle siirtyneet vähenivät. Prosenttiosuuksien erotusten merkitsevyyttä ei tosin testattu tilastollisesti.

Tarkasteltaessa vastaajien työtilannetta kävi ilmi, että koko aineistossa määräaikaisten osuus oli 14,4 % ja vakinaisten osuus 77,4 %. Vastaajista 8,1% ilmoitti, että ei tee varsinaista sairaanhoitajan työtä. Useimmin mainittuja syitä sairaanhoitajan työstä poissaoloon olivat työskentely muussa kuin hoitotyössä, perhevapaat, eläkkeelle siirtyminen, opiskelu ja työttömänä olo. Työaikamuotona joka kolmannella (34,2 %) oli päivätyö, 1,6 %:lla yötyö ja 19 %:lla kaksivuorotyö. Tavallisin työaikamuoto oli keskeytymätön kolmivuorotyö, jota ilmoitti tekevänsä 42,3 % vastaajista. Jonkun muun työaikajärjestelmän piiriin kuului 2,9 %: näistä tavallisimpia olivat sairaankuljetuksessa ja leikkaussalitoiminnassa toteutettavat päivystysjärjestelmät.

4.4 Työmarkkina-asema, nykyinen työpaikka ja palkkaus

Työtilanteen (kokoaikainen/osa-aikainen) osalta raportti kattaa vain ne, jotka ilmoittivat tekevänsä sairaanhoitajan työtä (n=2735) (taulukko 7). Työssä olevista ja työaikansa ilmoittaneista osa-aikaisten osuus oli 8 %. Koko kuntasektorilla osa-aikaisten osuus vuonna 2005 oli 12% (Markkanen ym. 2008). Vaikka kertyneen työkokemuksen keskiarvo oli 13,9 vuotta, alle viisi vuotta työssä olleita oli 23,5 % ja yli 25 vuotta työssä olleita 15 %. Näin ollen voidaan sanoa, että neljäsosa aineistoon kuuluvista oli työuransa alkuvaiheessa. Huomattavaa kuitenkin on, että työkokemuksen pituus ja valmistumisesta kulunut aika eivät olleet samat. Alle viisi vuotta työkokemusta omaavia oli kaksinkertainen määrä alle viisi vuotta sitten valmistuneiden lukumäärästä. Vaikka sairaanhoitajavastaaja olisi valmistunut 10 vuotta sitten, hänellä saattoi olla vain lyhyt työura ja ammattihistoria sairaanhoitajana. Aineistossa näkyikin hyvin 1990-luvun laman merkitys sairaanhoitajien alentuneeseen työllisyyteen.

Taulukko 7. Vastaajien työtilanne ja työmarkkina-asema sukupuolittain jaoteltuna.

	Naiset (n=3148)	Miehet (n=195)
Työtilanne (%)		
ei hoitotyössä	8,1	7,7
vakinainen	77,2	80,5
määräaikainen	14,6	10,8
kokoaikainen	91,7	98,2
osa-aikainen	8,3	1,8
Määräaikaisuuden mediaani, kk:na	40,0	33,5
Työttömyyden kesto, mediaani, kk:na	5,0	4,0
Työttömänä olleiden %-osuus	37,5	29,2
Työkokemus sairaanhoitajana vuosina, keskiarvo	14,1	10,1
minimi ja maksimi	(0,41)	(0,36)

Sekä nais- että miesvastaajista noin puolet oli työskennellyt määräaikaisissa työsuhteissa, mutta naisten määräaikaisuus oli keskimäärin kuusi kuukautta pidempi. Prosentuaalisesti miehet työskentelivät useammin vakinaisissa työsuhteissa ja olivat olleet harvemmin työttöminä. Eroa ei kuitenkaan testattu tilastollisesti. Määräaikaisuudet kasautuivat nuorempiin ja viimeksi valmistuneisiin ikäluokkiin. Ennen vuotta 1990 valmistuneista 88 % työskenteli vakituudessa työsuhteessa, ja sairaanhoitajan työstä poissa olevien osuus oli sama kuin koko aineistossa.

Osa-aikatyötä tämän aineiston sairaanhoitajista ilmoitti tekevänsä 1,8 %. Osa-aikaisten (alle 35 tuntia viikossa) suomalaisten sairaanhoitajien osuus on keskimäärin 15 % (Hasselhorn 2005). Osa-aikatyötä tekevien miessairaanhoitajien osuus oli tätäkin pienempi. Eurooppalaisessa vertailussa vain Itä-Euroopan maissa osa-aikaisten osuus on Suomen vastaavia lukuja pienempi. Esimerkiksi Belgiassa, Tanskassa, Norjassa ja Iso-Britanniassa osa-aikatyötä tekee noin 40 % sairaanhoitajista. (vrt. Hasselhorn 2005.) Näissä maissa sairaanhoitajan palkkataso on Suomea korkeampi.

Taulukossa 8 on raportoitu vastaajien työmarkkina-asema miljoonapiireittäin.

Taulukko 8. Työmarkkina-asema miljoonapiireittäin.

Miljoona- piiri	Työssä olevat		Työttömänä olleet		Työn tarjonnan vuoksi määräaikaisena olleet	
	n	%	n	%	n	%
HUS	925	27,8	284	23,2	63	16,9
TYKS	454	13,6	180	14,7	71	19,1
TAYS	773	23,2	294	24,0	83	22,3
KYS	651	19,5	249	20,3	86	23,2
OYS	529	15,9	218	17,8	69	18,5
Yhteensä	3 352	100,0	1 225	100,0	372	100,0

Oulun alueella on suhteessa enemmän työttömänä olleita sairaanhoitajia kuin aineiston keruuhetkellä työssä olleita. Lievä enemmisyys oli myös TYKS:n, TAYS:n ja KYS:n alueilla. Sairaanhoitopiireittäin tarkasteltuna eniten työttömänä olleita suhteessa sairaanhoitajien kokonaismäärään oli kuitenkin Etelä-Pohjanmaan (52,0 %) ja Etelä-Karjalan (52,5 %) sairaanhoitopiireissä. HUS:n sairaanhoitopiiriin (25,7 %) lisäksi vähiten työttömänä olleita oli Pohjois-Savon (29,3 %) sairaanhoitopiirissä. Keskimäärin sairaanhoitopiireissä oli ollut työttömänä 37 % sairaanhoitajista. Pisimmät työttömyysajat olivat Kainuun (13,3 kk) ja Etelä-Pohjanmaan (12,9) sekä Länsi-Pohjan (11,7) ja Satakunnan (11,1) sairaanhoitopiirien sairaanhoitajilla.

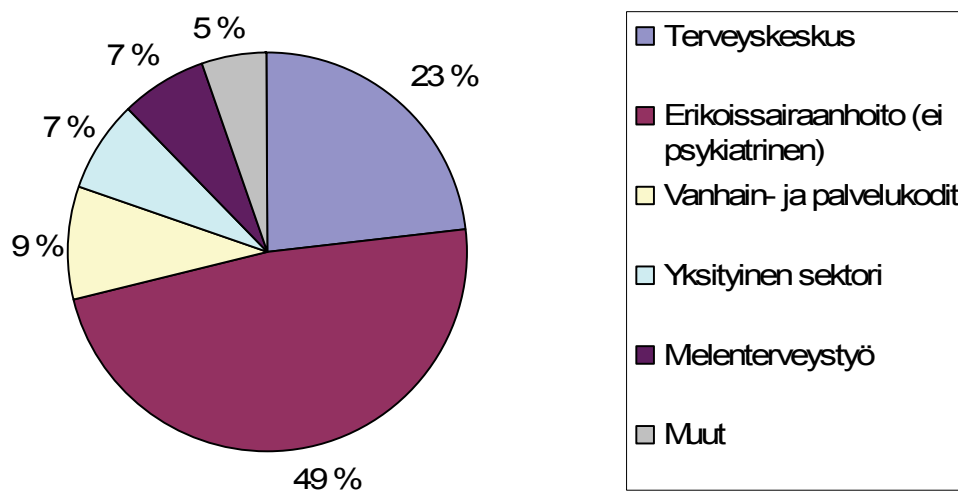
KYS:in ja TAYS:in alueella määräaikaisena työskenteleville määräaikaisuus oli useimmin työnantajan valinta kuin muissa miljoonapiireissä. Todennäköisesti määräaikaisuus tulee työntekijän näkökulmasta kiinnostavammaksi silloin, kun työtä on varmasti tarjolla silloin kun sitä haluaa. Näin on esimerkiksi lääkärin kohdalla; määräaikaiset työsuhteet ja niin sanotut keikkatyösuhteet kiinnostavat erityisesti nuoria lääkäreitä. Sairaanhoitajien halukkuus vakinaisiin työsuhteisiin heijastaa todennäköisesti 1990-luvun työvoimatilannetta, jolloin pitkien määräaikaisuuksien saaminen oli vaikeaa ja työnantajat pystyivät määrittelemään työsuhteen ehdot tämänhetkistä edullisemmin omilla ehdoillaan. Julkisella sektorilla työskentelevät naiset ovat työntekijäryhmistä kaikkein tyytymättömämpiä määräaikaisuksiinsa (Sutela 2006, 245). Tässä mielessä sairaanhoitajat eivät ole yksi yhtenäinen ryhmä, vaan ammattikunnan sisällä on myös niitä, jotka ovat pystyneet määrittelemään työmarkkina-arvonsa muita paremmin.

Taulukko 9. Määräaikaisten sairaanhoitajien lukumäärät ja työnantajälähtöiset määräaikaisuudet sairaanhoitopiireittäin

Sairaanhoitopiiri	Määräaikaisten	Työtä tarjolla vain	
	lukumäärä	määräaikaisena	%
	n	n	%
Itä-Savo	8	4	50,0
Kymenlaakso	19	12	63,2
Helsinki ja Uusimaa	63	42	66,7
Länsi-Pohja	9	6	66,7
Päijät-Häme	19	13	68,4
Kanta-Häme	14	10	71,4
Kainuu	11	8	72,7
Keski-Pohjanmaa	8	6	75,0
Pirkanmaa	45	34	75,6
Lappi	13	10	76,9
Varsinais-Suomi	56	44	78,6
Etelä-Pohjanmaa	15	12	80,0
Etelä-Karjala	11	9	81,8
Pohjois-Karjala	17	14	82,4
Pohjois-Savo	34	28	82,4
Pohjois-Pohjanmaa	47	39	83,0
Keski-Suomi	37	32	86,5
Satakunta	29	27	93,1
Etelä-Savo	8	8	100,0
Vaasa	14	14	100,0
Yhteensä	477	372	

Sairaanhoitopiireistä Vaasan ja Etelä-Savon alueella määräaikaisina työskentelevät olivat kaikki määräaikaisina siksi, että työtä oli tarjolla vain määräaikaisesti (taulukko 9). Keskimäärin määräaikaisena vastoin omaa haluaan työskentelevien sairaanhoitajien osuus oli 78 % kaikista määräaikaisista.

Työorganisaatiot, joissa vastaajat työskentelivät, on esitetty prosentiosuuksina kuviossa 11. Nykyisen työorganisaation ilmoitti 3 239 vastaajaa. Terveyskeskuksessa työskenteli 755, erikoissairanhoidossa 1 547 vastaajaa, kunnallisissa vanhain- ja palvelukodeissa 301 ja yksityissektorilla 241 vastaajaa. Mielenterveystyötä teki 227 henkilöä. Ryhmään ”muut” kuului 168 vastaajaa, joista osa työskenteli myös muualla kuin hoitotyössä.

Kuvio 11. Vastaajien työskentelyorganisaatio vuonna 2005

Miesvastaajista 188 ilmoitti työskentelyorganisaationsa. Pääasialliset organisaatiot, joissa miessairaanhoitajat työskentelivät olivat: mielenterveystyö 42, erikoissairaanhoito 68, terveyskeskustyö 25 ja yksityisen sektorin työ, esimerkiksi sairaankuljetus, jossa toimi 15 vastaajaa. Vähiten miessairaanhoitajia työskenteli vanhusten palvelutaloissa ja vanhainkodeissa. Oman hoivayrityksen oli perustanut yksi miesvastaaja.

Lähes puolet (47,5%) vastaajista työskenteli vuodeosastolla tai vastaavassa yksikössä. Poliklinikalla oli työssä joka viides (20,8%) vastaaja, ja noin joka kymmenes työskenteli leikkaus- tai toimenpideosastolla (8,9%). Vastaajista 6,7 % ilmoitti työskentelevänsä teho-osastolla tai 7,8 % kotihoidossa. Ryhmään ”muut” (8,3 %) kuuluvista useimmat työskentelivät erilaisissa tukipalveluissa, hallinnossa, kuntoutusyksiköissä tai ambulansseissa. Noin yksi prosentti vastaajista toimi projekti- tai tutkimustehtävissä.

Kolmivuorotyö oli vastaajien tavallisin työaikaamuoto (42,3 %). Vastaajista 34,2 % teki säännöllistä päivätyötä ja 19 % kaksivuorotyötä. Periodityötä (päivätyö + päivystykset) tekeviä oli 2,2 % ja pelkkää yötyötä teki 1,6 % vastaajista. Muut (0,7 %) eivät ilmoittaneet työaikaamuotoaan.

Nykyiseen työpaikkaan hakeutumisen syyt

Vastaajilta kysyttiin, miksi he olivat hakeutuneet nykyiseen työpaikkaansa. Taulukossa 10 on esitetty ne tekijät, jotka vastaajista vähintään 30 % oli nimennyt vaikuttaneen paljon hakeutumiseensa. Kaikki hakeutumiseen vaikuttaneet tekijät on esitetty liitteessä 3.

Taulukko 10. Nykyiseen työpaikkaan hakeutumisen syyt sektoreittain

	Koko aineisto (n=3239)			Terveyskeskus (n=755)			Erikoissairaanhoido (n=1547)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Työpaikan läheisyys	30,3	30,2	39,5	25,7	28,1	46,2	31,7	29,8	38,5
Ammatillinen kiinnostus	2,0	13,3	84,7	3,5	21,0	75,5	1,3	8,3	90,4
Muut perhesyyt	49,8	23,4	26,8	43,2	24,8	32,0	50,8	25,1	24,1
Palkka	52,3	36,7	11,0	52,7	37,4	9,9	57,3	35,0	7,7
Vapaa-ajan vietto	54,9	28,1	17,0	59,8	24,8	15,4	54,8	30,0	15,2
Pyyntö	45,3	18,8	35,9	44,6	18,9	36,5	45,9	19,6	34,5
Hyvä maine	38,3	36,2	25,5	49,2	34,2	16,6	31,2	39,1	29,7
Hyvä ilmapiiri	34,1	30,6	35,3	36,9	29,6	33,5	32,4	32,0	35,6
Työnohjaus	61,5	27,0	11,5	72,7	21,3	6,0	59,4	30,0	10,6
Lähiesimies	40,6	34,6	24,8	42,9	36,0	21,1	41,1	34,9	24,0
Tekninen haastavuus	40,6	31,4	28,0	49,5	31,9	18,6	28,5	33,1	38,4
Itsenäisyys	20,5	31,1	48,4	26,6	29,5	43,9	18,7	35,3	46,0
Päivätyö	57,3	10,1	32,6	52,7	11,6	35,7	64,5	8,9	26,6

	Vanhainkodit (n=301)			Yksityissektori (n=241)			Mielenterveyssektori (n=227)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Työpaikan läheisyys	24,4	30,9	44,7	39,9	33,3	26,8	27,4	38,0	34,6
Ammatillinen kiinnostus	2,4	27,3	70,3	1,7	11,9	86,4	1,3	40,5	58,2
Muut perhesyyt	50,0	20,7	29,3	54,1	15,6	30,3	58,9	20,6	20,5
Palkka	44,8	40,6	14,6	33,3	33,8	32,9	52,9	39,0	8,1
Vapaa-ajan vietto	54,0	30,2	15,8	43,7	26,0	30,3	60,2	23,0	16,8
Pyyntö	48,0	15,5	36,5	46,7	16,5	36,8	42,0	19,9	38,1
Hyvä maine	54,7	29,1	16,2	26,8	32,9	40,3	38,2	34,7	27,1
Hyvä ilmapiiri	45,6	24,2	30,2	30,6	29,7	39,7	26,3	32,1	41,6
Työnohjaus	72,8	17,8	9,4	60,1	22,4	17,5	32,3	36,3	31,4
Lähiesimies	44,0	26,9	29,1	32,2	37,4	30,4	33,0	37,6	29,4
Tekninen haastavuus	59,8	29,7	10,5	41,5	29,5	29,0	58,4	26,4	15,2
Itsenäisyys	22,6	28,1	49,3	13,2	21,4	65,4	19,8	28,0	52,2
Päivätyö	54,2	11,4	34,4	42,3	10,6	47,1	58,9	7,9	33,2

Työskentelysektorista riippumatta ammatillinen kiinnostus hoitotyöhön vaikutti nykyiseen työpaikkaan hakeutumiseen eniten (melko tai erittäin paljon). Seuraavaksi tärkeimmät syyt olivat työn itsenäisyys ja työpaikan läheisyys, paitsi mielenterveystyössä ja yksityissektorilla. Mielenterveystyössä hyvä ilmapiiri ja työntäjän pyyntö kyseessä olevaan työhön olivat yleisempiä syitä nykyiseen työpaikkaan hakeutumiselle kuin työpaikan läheinen sijainti. Yksityissektorille hakeutumisen tärkeimpiä syitä olivat muun muassa päivätyö ja työpaikan hyvä maine. Ainoastaan erikoissairaanhoidossa työn tekninen haastavuus oli viiden tärkeimmän työpaikkaan hakeutumisen syyn joukossa.

Muut perhesyyt (ei puolison työ) olivat melko tärkeitä työpaikkaan hakeutumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä terveyskeskustyössä että yksityissektorilla. Puolison työ ei vaikuttanut juuri lainkaan työpaikkaan hakeutumiseen työskentelysektorista riippumatta. Palkan merkitys työpaikkaan hakeutumisessa korostui ainoastaan yksityissektorilla.

Palkkaus

Palkkatietonsa ilmoitti 3 223 vastaajaa. Palkat koodattiin siten, että palkkasumma pyöristettiin lähimpään 50 euroon. Vastaajien keskimääräinen bruttopalkka (tehtäväkohtainen palkka + palkanlisät) kuukaudessa oli 2 145 euroa, vaihteluväli 850–4050 euroa. Vastaajat luokiteltiin palkkasummien mukaan neljään tasakokoiseen (vastaajia kussakin luokassa noin 800) luokkaan siten, että alimpaan luokkaan kuuluivat alle 2 000 euroa ansaitsevat, seuraavaan 2 000–2 100 euroa, kolmanteen luokkaan kuuluivat 2 150–2 300 euroa, ja ylimpään yli 2 300 euroa kuukaudessa ansaitsevat. Palkkatiedot ilmoitettiin vuoden 2005 tasolla, eli niitä ei muunnettu vuoden 2008 tasolle. Mies- ja naissairaanhoidajien palkkausjakauma on esitetty taulukossa 11 ja miljoonapiireittäin taulukossa 12.

Taulukko 11. Palkkausjakauma sukupuolittain eroteltuna

	Miehet %	Naiset %
Alle 2000 €	14,4	25,3
2000–2100 €	18,6	25,8
2150–2300 €	28,9	24,0
yli 2350 €	38,1	24,9
Yhteensä	100,0	100,0

Tässä aineistossa yksityisellä sektorilla työskentelevien keskipalkka oli 2 183 euroa/kk (min. 1 500, maks. 3 300) ja julkisella 2 149 euroa/kk (min. 850, maks. 4000). Vuorotyötä tekevien keskipalkka oli 2 210 euroa ja päivätyössä olevien 2 162 euroa. Miesten keskipalkka oli 2 307 euroa/kk ja naisten 2 185 euroa/kk. Naisten ja miesten välinen palkkaero oli myös tilastollisesti merkitsevä ($p < 0.001$). Tätä palkkaeroa saattavat selittää muun muassa miesten naisia pienempi osuus osa-aikaisista sairaanhoitajista ja erilaisten hoitovapaiden vaikutus naisten palkkaukseen myös perhevapaan jälkeen. Voi kuitenkin todeta, että naisten palkat jakaantuvat tasaisemmin ja että miesten osuus parhaiten palkatuissa on korkeampi kuin heidän määränsä edellyttäisi.

Taulukko 12. Palkkaus miljoonapiireittäin

	HUS %	TYKS %	TAYS %	KYS %	OYS %
Alle 2000 €	19,1	27,3	24,2	25,0	32,5
2000–2100 €	23,5	25,6	27,4	25,4	24,9
2150–2300 €	24,9	23,8	25,3	25,8	20,7
yli 2350 €	32,5	23,3	23,1	23,8	21,9
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

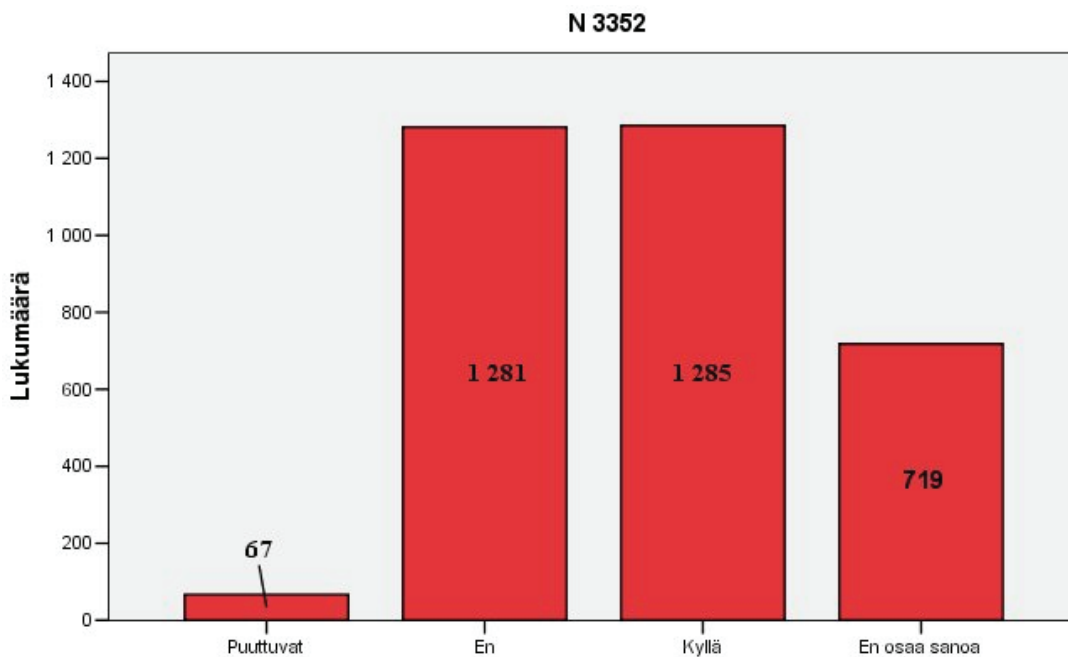
HUS:n sairaanhoitopiirin palkkataso oli aineistossa odotetusti, mutta selvästi muita miljoonapiirejä korkeampi. Ero oli myös tilastollisesti merkitsevä ($p < 0.001$). Miljoonapiireittäin keskipalkat pienimmistä suurimpaan olivat: OYS 2 138 euroa, TYKS 2 163 euroa, TAYS 2 178 euroa, KYS 2 187 euroa ja HUS 2 254 euroa.

Palkkavertailussa käytettiin osa-aineistoa ($n=2220$), eli niiden vastaajien tietoja, jotka ilmoittivat sekä omansa että puolison palkkatulot. Vastaajista 30,9 % ($n=687$) ansaitsi puolisoaan enemmän ja 6,0 % ($n=137$) yhtä paljon kuin puolisonsa. Puolisoista 63,1 % oli vastaajia hyvätuloisempia. Puolisoista 955

(43 %) ansaitsi vähintään 500 euroa enemmän kuin vastaaja. Kyselyyn osallistuneista 6 % (n=193) oli yksinhuoltajia, jotka elättävät perheen sairaanhoitajan palkalla.

4.5 Työn arvostus ja työtyytyväisyys

Työtyytyväisyyttä työhön tarkasteltiin kysymyksen: ”Valitsisitko sairaanhoitajan ammatin, jos olisit nyt tekemässä ammatinvalinta?” perusteella. Tämä muuttuja liittyi myös ammatissa pysyvyyteen ja ammatin koettuun arvostukseen. Vastaajilta kysyttiin halukkuutta ryhtyä sairaanhoitajan ammattiin sekä tämän valinnan perusteluja. Kysymykseen vastasi 3 285 sairaanhoitajaa, joista vastauksensa perusteli 2 734. Vastaajista 67 (2,0 %) ei vastannut tähän kysymykseen.

Kuvio 12. Sairaanhoitajaksi ryhtymishalukkuus

Sairaanhoitajan ammatin valitsisi uudelleen 38,2 % vastaajista (kuvio 12). Tavallisimpia perusteluja tälle valinnalle (n=1080) olivat muun muassa työn haastavuus ja ihmissläheisyys, auttamisen halu ja oman työn arvostus. Elinikäistä kiinnostusta hoitotyöhön kokeneet nimesivät ammatinvalintansa

perusteita esimerkiksi hoivavietiksi, hoivaavien käsien omaamiseksi ja kutsumukseksi. Tärkeitä perusteluja, jotka erityisesti sairaanhoitajapulan aikaan valmistuneet ilmaisivat, olivat myös sairaanhoitajan ammatin kautta avautuvat mahdollisuudet toimia erilaisissa työpaikoissa ja varma työnsaanti. Sairaanhoitajakoulutus nähtiin hyväksi pohjakoulutukseksi myös muuhun kuin varsinaiseen hoitotyöhön.

Yli kolmasosa vastaajista (38,3 %) eivät kuitenkaan enää uudelleen valitsisi sairaanhoitajan ammattia. Ehdottomasti yleisin syy tähän oli palkkauksen ja vastuun epäsuhta, jonka voisi kiteyttää monen vastaajan sanoin: ”Huono palkka suhteessa työn vaativuuteen ja vastuuseen”. Työtyytymättömyyttä aiheuttivat myös huono johtajuus ja urakehitysmahdollisuuksien puutteet, heikot työolot ja kiristynyt työtahti. Osa koki, ettei sairaanhoitajan ammattia arvosteta enää samoin kuin silloin kun he olivat ammatin valinneet.

Reilu viidennes vastaajista (21,4 %) ei osannut sanoa, valitsisiko uudelleen sairaanhoitajan ammatin. Perustelut, joilla ammatinvalintaa arvioitiin, olivat kuitenkin hyvin samanlaisia kuin edellä: sairaanhoitajan ammatin heikko palkkaus ja arvostuksen puute; kiristynyt työtahti teki mahdottomaksi tehdä työtä hyvin. Terveystieteiden määrärajoitusten luoma epävarmuus ja muiden alojen paremmat työehdot saattaisivat vaikuttaa siihen, että vastaajat valitsisivatkin mieluummin jonkin muun ammatin. Alalle motivoituneetkin työntekijät voisivat valita muun työn, jos sairaanhoitajien palkkausta ja työhön liittyviä sosiaalisia oikeuksia ei kohenneta.

Tyytyväisyyttä nykyiseen työhön ja ammattiin tarkasteltiin koko aineistossa, erikseen mies- ja naissairaanhoitajien osalta (taulukko 13) sekä valmistumisvuoden mukaan (taulukko 14).

Taulukko 13. Tyytyväisyys nykyiseen työhön ja ammattiin (%)

	Koko aineisto (n=3343) %	Naiset (n=3148) %	Miehet (n=195) %
Tyytyväisyys nykyiseen työhön			
Erittäin/melko tyytymätön	13,4	13,2	16,5
Vaikea sanoa	6,1	6,2	5,7
Erittäin/melko tyytyväinen	77,5	77,7	73,7
Sairaanhoitajan työstä poissa olevat	3,0	2,9	4,1
Yhteensä	100,0	100,0	100,0
Tyytyväisyys ammattiin			
Erittäin/melko tyytymätön	12,3	12,0	18,0
Vaikea sanoa	6,8	6,7	7,7
Erittäin/melko tyytyväinen	80,9	81,3	74,3
Yhteensä	100,0	100,0	100,0

Miessairaanhoitajien osuus nykyiseen työhönsä ja ammattiinsa tyytymättömistä oli naisia suurempi, joskaan erot eivät olleet kovin merkittäviä (taulukko 13). Sen sijaan ammattiinsa tyytyväisyyden suhteen miesten ja naisten välinen ero oli tilastollisesti merkitsevä ($p < 0.009$). Vaikka työolot miehillä vaikuttivat paremmilta, miehet myös näyttivät odottavan ammatiltaan enemmän.

Taulukko 14. Tyytyväisyys työhön ja ammattiin, valmistumisaikojen mukaan jaoteltuna (%)

	Koko aineisto (n=3316) %	1962– 1986 (n=1144) %	1987– 1995 (n=1018) %	1996– 2005 (n=1154) %
Tyytyväisyys nykyiseen työhön				
Erittäin/melko tyytymätön	13,4	12,5	14,3	13,6
Vaikea sanoa	6,1	6,0	5,9	6,5
Erittäin/melko tyytyväinen	77,5	78,3	77,0	76,9
Sairaanhoitajan työstä poissa olevat	3,0	3,2	2,8	3,0
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0
Tyytyväisyys ammattiin				
Erittäin/melko tyytymätön	12,3	11,5	13,0	12,5
Vaikea sanoa	6,8	6,0	7,6	6,8
Erittäin/melko tyytyväinen	80,9	82,5	79,4	80,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0

Valmistumisajankohdan mukaan jaoteltuna erot tyytyväisyydessä nykyiseen työhön ja ammattiin olivat suhteellisen pieniä (taulukko 14). Erot tyytyväisyydessä nykyiseen työhön eivät olleet tilastollisesti merkitseviä ($p>0.05$). Sen sijaan erot tyytyväisyydessä ammattiin olivat tilastollisesti merkitseviä ($p<0.001$). Keskiasteen (1987–1995) aikana valmistuneet sairaanhoitajat vaikuttivat muita vastaajia tyytymättömämmiltä. Taulukossa 15 on esitetty työtyytyväisyyteen yleisimmin liittyneet tekijät sektoreittain.

Taulukko 15. Työtyytyväisyyden syyt sektoreittain

	Koko aineisto (n=3239)			Terveyskeskus (n=755)			Erikoissairaanhoito (n=1547)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Turvattu toimeentulo	3,4	31,4	65,2	3,4	31,9	64,7	3,3	34,5	62,2
Itsenäinen asema	13,1	44,3	42,6	15,3	43,2	41,5	13,9	50,2	35,9
Omien ideoiden toteutus	6,4	47,4	46,2	6,1	47,4	46,5	7,8	53,6	38,6
Työaika-autonomia	10,4	49,5	40,1	12,3	52,1	35,6	10,1	52,7	37,2
Näkyvät työtulokset	4,2	46,7	49,1	3,9	53,0	43,1	3,1	40,9	56,0
Toimenkuvan selkeys	5,2	42,9	51,9	5,3	45,8	48,9	3,7	42,1	54,2
Tehtävien kiinnostavuus	1,4	26,6	72,0	1,8	33,3	64,9	0,9	22,9	76,2
Mahdollisuus työnohjaukseen	31,5	43,8	24,7	42,1	41,4	16,5	28,5	48,6	22,9
Täydennyskoulutus	10,0	48,3	41,7	10,9	50,5	38,6	8,8	51,4	39,8
Ammatillinen kehitys	5,1	42,0	52,9	4,9	49,1	46,0	4,3	40,4	55,3
Hyvä työyhteisö	4,2	32,0	63,8	4,3	32,7	63,0	4,2	32,5	63,3
Työn ilo	2,8	34,5	62,7	2,6	37,1	60,3	3,1	44,6	52,3
Hyvät asiakassuhteet	1,3	22,4	76,3	1,5	23,0	75,5	1,4	22,9	75,7
Potilaiden kiittolisuus	3,3	32,1	64,6	1,7	31,8	66,5	3,7	28,5	67,8
	Vanhainkodit (n=301)			Yksityissektori (n=241)			Mielenterveyssektori (n=227)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Turvattu toimeentulo	3,4	23,3	73,3	1,3	24,0	74,7	3,6	32,2	64,2
Itsenäinen asema	13,1	35,1	51,8	9,2	33,0	57,8	9,8	45,3	44,9
Omien ideoiden toteutus	5,1	38,6	56,3	6,3	34,8	58,9	2,7	43,1	54,2
Työaika-autonomia	9,2	44,4	46,4	8,8	35,2	56,0	12,0	47,5	40,5
Näkyvät työtulokset	7,8	54,4	37,8	4,6	41,3	54,1	7,6	57,7	34,7
Toimenkuvan selkeys	11,2	42,4	46,4	7,1	37,8	55,1	6,2	46,2	47,6
Tehtävien kiinnostavuus	4,1	39,3	56,6	1,7	21,9	76,4	0,9	21,8	77,3
Mahdollisuus työnohjaukseen	37,3	41,5	21,2	33,8	37,9	28,3	7,6	31,1	61,3
Täydennyskoulutus	13,0	46,1	40,9	13,1	43,0	43,9	6,7	34,7	58,6
Ammatillinen kehitys	12,3	43,7	44,0	8,4	38,6	53,0	1,3	31,5	67,2
Hyvä työyhteisö	4,6	34,6	60,8	5,3	26,4	68,3	3,8	27,2	69,0
Työn ilo	3,2	35,6	61,2	2,2	25,9	71,9	2,3	37,3	60,4
Hyvät asiakassuhteet	1,4	19,9	78,7	0,9	16,3	82,8	1,4	28,5	70,1
Potilaiden kiittolisuus	1,1	31,3	67,6	3,1	28,0	68,9	7,4	59,0	33,6

Hyvät asiakassuhteet olivat kaikilla sektoreilla kolmen yleisimmän työtyytyväisyyttä lisäävän tekijän joukossa (lihavoituna taulukossa). Työtehtävien kiinnostavuus oli yksi kolmesta yleisimmästä syystä kaikissa työpaikoissa, paitsi vanhainkodeissa. Potilaiden kiitollisuus oli kolmas työtyytyväisyyttä lisäävä tekijä sekä terveyskeskuksissa ja erikoissairaanhoidossa että vanhainkodeissa. Turvattu toimeentulo vaikutti työtyytyväisyyteen vanhainkodeissa ja yksityissektorilla. Hyvä työyhteisö oli kolmen yleisimmän joukossa ainoastaan mielenterveystyössä. Työorganisaatioiden keskinäistä vertailua vaikeuttaa kuitenkin niiden erilainen koko ja kirjo. Jossain määrin yllättävää oli, että ammatin arvostuksen merkitys ei tässä kysymyksessä noussut kovin merkittäväksi työtyytyväisyyttä lisääväksi tekijäksi. Kaikkien lomakkeessa kysytyjen tekijöiden vaikutus työtyytyväisyyteen on esitetty liitetäulukossa 4. Työtytyymättömyyttä mahdollisesti aiheuttavia tekijöitä on koottu taulukkoon 16.

Taulukko 16. Yleisimmät työtytyymättömyyden syyt (kolme yleisintä lihavoituna)

	Koko aineisto (n=3239)			Terveyskeskus (n=755)			Erikoissairaanhoido (n=1547)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Työn pakkotahtisuus	21,2	48,4	30,4	13,7	47,5	38,8	18,6	50,3	31,1
Työn henkinen rasittavuus	8,9	53,6	37,5	7,7	49,7	42,6	7,9	56,2	35,9
Niukat taloudelliset resurssit	11,5	50,6	37,9	7,1	44,3	48,6	11,6	55,4	33,0
Huonot työtilat	24,3	48,1	27,6	24,8	46,2	29,0	19,8	49,6	30,6
Huono tiedonkulku	15,1	61,5	23,4	12,0	60,5	27,5	15,3	62,9	21,8
Runsas paperityö	19,8	55,0	25,2	19,2	56,8	24,0	16,6	55,5	27,9
Kohtuuton työmäärä	14,9	47,9	37,2	9,2	44,3	46,5	13,2	49,3	37,5
Liian vähän laillistettuja ammattihenkilöitä	26,0	43,8	30,2	18,4	45,5	36,1	22,9	46,1	31,0
Liian vähän lähi/perushoitajia	43,5	38,2	18,3	29,7	44,3	26,0	46,9	37,6	15,5
Ristiriita: ammattietiikka ja henkilöstöpula	21,4	44,0	34,6	15,2	42,5	42,3	19,4	47,5	33,1
	Vanhainkodit (n=301)			Yksityissektori (n=241)			Mielenterveyssektori (n=227)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Työn pakkotahtisuus	20,2	46,5	33,3	41,4	44,8	13,8	30,8	55,6	13,6
Työn henkinen rasittavuus	10,4	49,9	39,7	18,1	54,9	27,0	4,8	50,7	44,5
Niukat taloudelliset resurssit	10,4	41,1	48,5	26,7	54,3	19,0	11,0	45,4	43,6
Huonot työtilat	25,9	50,5	23,6	41,8	43,4	14,8	26,0	48,0	26,0
Huono tiedonkulku	13,8	63,6	22,6	21,9	57,4	20,7	14,1	63,8	22,1
Runsas paperityö	29,8	48,5	21,7	31,2	55,7	13,1	16,4	52,2	31,4
Kohtuuton työmäärä	17,6	46,9	35,5	30,1	51,7	18,2	22,1	49,1	28,8
Liian vähän laillistettuja ammattihenkilöitä	25,2	45,2	29,6	50,1	34,6	15,3	39,5	38,0	22,5
Liian vähän lähi/perushoitajia	23,1	45,0	31,9	70,1	21,3	8,6	58,5	34,0	7,5
Ristiriita: ammattietiikka ja henkilöstöpula	20,8	36,9	42,3	42,5	42,4	15,1	29,3	41,4	29,3

Työtytyymättömyys näytti johtuvan ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon resurssipulasta, koska tärkeimmiksi tekijöiksi nousivat sellaiset työn ulottuvuudet, jotka voisivat olla ratkaistavissa

lisähenkilöstöllä tai työnjaon uudistuksilla Yksityissektorilla työskentelevien sairaanhoitajien työtyytymättömyys oli kokonaisuudessaan alhaisempaa kuin julkisella sektorilla toimivilla. Kaikkien lomakkeessa työtyytymättömyyttä mahdollisesti aiheuttavien tekijöiden jakaumat on esitetty liitteessä 5.

Vastaajista 3 % (n=115) käytti enemmän kuin 20 % työajastaan muuhun kuin sairaanhoitajan ammattitaitoa edellyttämään työhön. Osalla vastaajista tämä muu työ johtui potilastyöhön liittyvästä odottelusta ja päivystyksestä, joita on vaikea muuttaa. Sairaanhoitajan työaika käytetään kuitenkin työtehtäviin, jotka muut työntekijät voisivat hoitaa ehkä jopa tehokkaammin. Tällaisia tehtäviä ovat taloushallinto- ja toimistotyö, välinehuolto sekä erityisesti palvelukodeissa siivous ja ruoanlaitto.

Työtyytyväisyyden näkökulmasta on keskeistä tarkastella sitä, kuinka paljon vastaajat kokevat voivansa vaikuttaa omaan työskentelyynsä. Työolotutkimuksen mukaan erityisesti naisvaltaisilla aloilla nämä vaikutusmahdollisuudet ovat kuitenkin sangen vähäisiä (Sutela 2006). Taulukossa 17 on raportoitu prosentteina, kuinka moni vastanneista sairaanhoitajista koki omaavansa jonkin verran/melko paljon/erittäin paljon vaikutusmahdollisuuksia omaan työhönsä. Osuudet on esitetty koko aineiston tasolla, julkisella ja yksityisellä sektorilla sekä erikseen määräaikaisten ja vakituisten osalta.

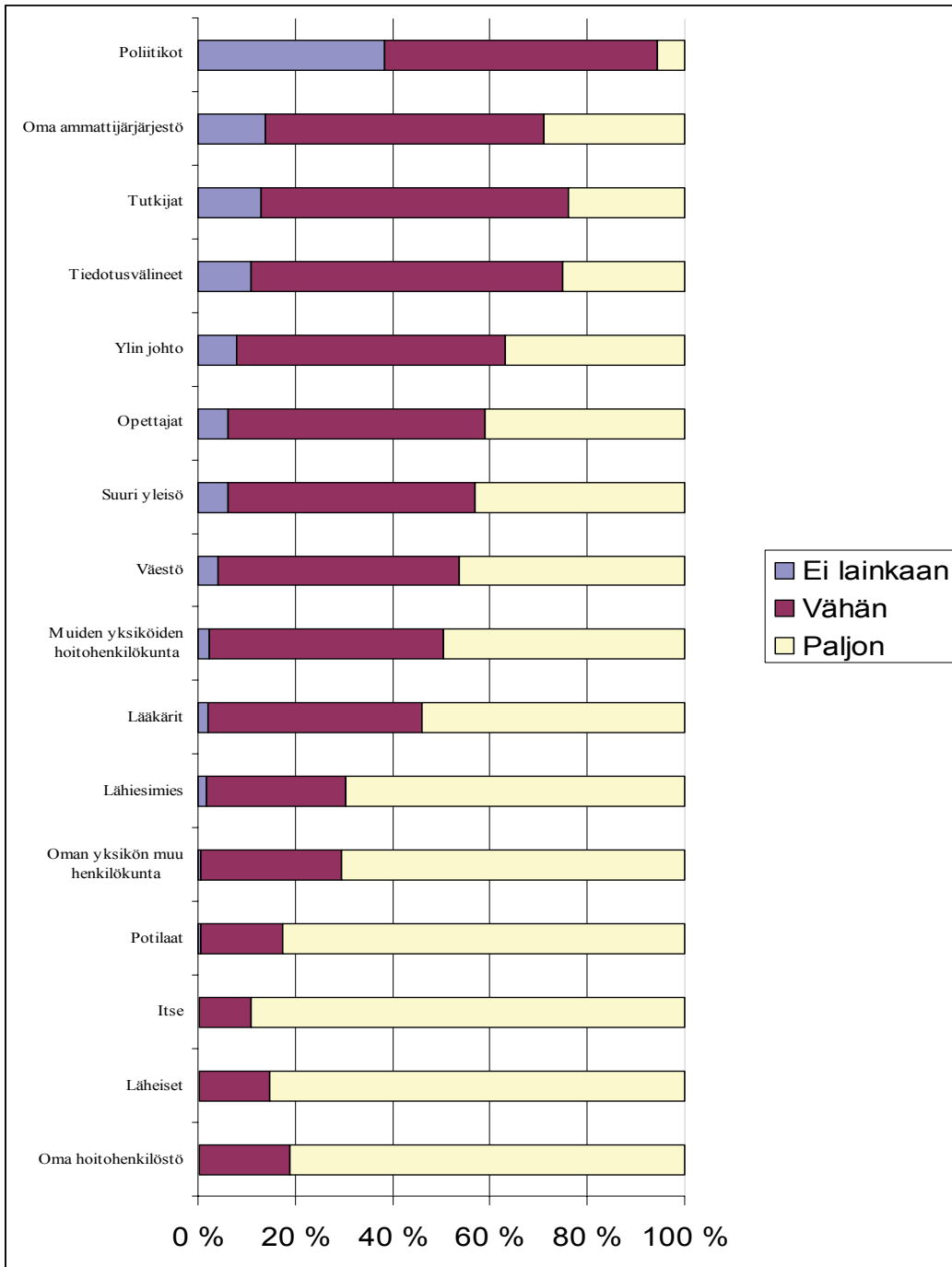
Taulukko 17. Koetut vaikutusmahdollisuudet omaan työhön (%)

	Koko aineisto	Sektoreittain		Työtilanne	
	(n=3352)	Julkinen	Yksityinen	Määräaikainen	Vakituinen
Työjärjestykseen	83,9	83,7	84,6	81,0	84,0
Työmenetelmiin	78,3	77,4	83,0	72,3	78,9
Ajankäyttöön	76,5	75,6	81,6	72,4	76,5
Työnjakoon	70,6	69,8	74,5	64,1	72,0
Työaikajärjestelyihin	59,6	58,0	70,6	55,6	59,4
Työtehtäviin	55,7	53,6	67,7	40,1	57,7
Työtahtiin	53,5	51,2	66,5	52,8	52,1
Laitehankintoihin	43,4	41,6	52,5	16,6	47,7
Työparin valintaan	31,9	30,6	37,6	23,3	32,5
Ansiotuloihin	7,1	5,8	15,2	4,2	6,9

Eniten vaikutusmahdollisuuksia työn eri osatekijöiden suhteen oli yksityisellä sektorilla työskentelevillä. Tämä ero oli myös tilastollisesti merkitsevä ($p < 0.001$). Määräaikaisessa työsuhteessa

toimivien sairaanhoitajien vaikutusmahdollisuudet olivat selvästi muita vastaajia vähäisemmät erityisesti työnjaossa, työtehtävissä ja työhön liittyvien laitteiden hankinnassa.

Olennainen osa työiihtyvyyttä on myös se, miten hyvin muut tahot arvostavat sairaanhoitajan työtä. Kuviossa 13 on kuvattu eri ryhmien kokema arvostus luokiteltuna vähäisestä arvostuksesta suurimpaan. Neljä vähiten sairaanhoitajan työtä arvostavaa tahoja olivat vastaajien mukaan poliitikot, oma ammattijärjestö, tutkijat ja tiedotusvälineet. Eniten arvostusta löytyi potilailta, oman yksikön hoitohenkilökunnalta, itseltä ja läheisiltä. Aineisto on koottu juuri ennen syksyn 2007 työtaistelua, joten voisi olla mielenkiintoista tutkia onko kokemus sairaanhoitajan työn ja ammatin yhteiskunnallisesta arvostuksesta muuttunut työtaistelun jälkeen.

Kuvio 13. Vastaajan työn koettu arvostus vähiten arvostavista eniten arvostaviin (poliitikoista oman yksikön hoitohenkilöstöön)

4.6 Urasuunnitelmat

Vastaajilta kysyttiin, missä työorganisaatiossa he työskentelivät viisi vuotta sitten, tällä hetkellä (vuonna 2005), missä he todennäköisesti toimivat viiden vuoden kuluttua sekä sitä, missä organisaatiossa he mieluiten työskentelisivät. Vastausten jakaumat on esitetty taulukossa 18.

Taulukko 18. Työskentelyorganisaatiot eri ajankohtina (%)

	Vuonna 2000 (n=3318)	Vuonna 2005 (n=3239)	Mieluiten 2005 (n=3287)	Vuonna 2010 (n=3279)
Terveyskeskus	20,7	23,3	14,5	18,3
Yliopistosairaala	16,2	20,7	17,9	16,6
Keskussairaala	16,0	19,7	15,9	18,2
Vanhain- ja palvelukodit	8,5	9,3	8,0	7,7
Aluesairaala	7,7	7,4	5,7	6,2
Yksityissairaala+hoivayritykset	6,0	7,4	18,7	9,8
Mielenterveystyö (tsto+sairaala)	6,9	7,0	9,2	7,3
Muut (ei sh-työssä)	16,7	3,6	8,5	14,4
Valtio	1,3	1,6	1,6	1,5
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0

Parhaiten prosentit vastasivat toisiaan vanhain- ja palvelukotien, aluesairaalan, mielenterveystyön ja valtion osalta. Voisi olettaa, että näissä organisaatioissa työvoiman rekrytointi on onnistunut kohtuullisesti, eli niissä tällä hetkellä työskentelevät myös todennäköisesti pysyvät työssään.

Viisi vuotta sitten pois sairaanhoitajan työstä oli joka kuudes vastaaja (n=541), joista noin puolet oli sairaanhoitajaopiskelijoita. Muussa työssä kuin sairaanhoitajana toimi noin sata vastaajaa, tyypillisimmillään myynti- tai toimistotyössä. Myös perhevapailla oli noin sata vastaajaa. Lisäksi kymmenen vastaajaa oli työttömänä tai ulkomailla.

Suhteessa koko aineistoon viisi vuotta sitten opiskelijana olleet työskentelivät useammin yliopisto- ja keskussairaaloissa. Työttömänä olleista useammat kuin koko aineistossa työskentelivät terveyskeskuksissa ja vanhainkodeissa/palvelukeskuksissa, selvästi harvemmat yliopistosairaaloissa.

Vuonna 2000 terveyskeskuksessa työskenteli sairaanhoitajista 20,7 %, aineiston keruuhetkellä 23,3 % ja todennäköisempänä työpaikkana vuonna 2010 terveyskeskusta piti 18,3 % vastaajista. Mieluiten terveyskeskuksen valitsi työpaikakseen 14,5 % vastaajista. Vuonna 2000 yliopistosairaaloissa työskenteli 16,2 % vastaajista ja aineiston keruuhetkellä 20,7 %. Todennäköisempänä työpaikkana yliopistosairaala vuonna 2010 piti vastaajista 16,6 % ja mieluiten siellä työskentelisi 17,9 %. Huomattavaa on, että kyse ei ole välttämättä samoista henkilöistä, jolloin vaihtelu sektoreiden välillä voi olla paljon suurempaakin.

Aineiston keruuhetkellä muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa olevista vastaajista (n=428) on eläkkeellä 60 % (n=259) vuonna 2010. Toisella alalla ajattelee työskentelevänsä 15 % näistä vastaajista, ja suurin piirtein sama määrä suunnittelee lähtevänsä opiskelemaan tai siirtyvänsä urakehityksen mukaisiin tehtäviin, esimerkiksi terveydenhuollon opettajiksi.

Vastaajien mieluisin työskentelypaikka vuonna 2010 olisi yksityinen terveydenhuolto, vaikka aineiston keruuhetkellä vuonna 2005 siellä työskenteli vain 8 % vastaajista. Erityisesti haaveissa oli oman yrityksen perustaminen.

Ulkomailla asui vuonna 2005 noin 3 000 työkäistä sairaanhoitajaa (Stakes, Terhikki-tietokanta, 2007). Tähän kyselyyn vastanneista oli työskennellyt ulkomailla 6,9 % (n=231). Tavallisimpia työskentelymaita olivat Pohjoismaat, erityisesti Ruotsi (n=88) ja Norja (35) sekä Iso-Britannia (34), Sveitsi (22) ja Saksa (12). Työskentelyaika vaihteli yhdestä kuukaudesta yli kymmeneen vuoteen. Varma aikomus ulkomailla työskentelyyn oli 74 vastaajalla, ja yli 600 vastaajaa ei osannut sanoa, olisiko työskentely ulkomailla heille mahdollinen vaihtoehto. Toivemaana oli useimmin Norja (n=19), Ruotsi (10) ja Iso-Britannia (7). Myös SPR:n katastrofitehtävät kiinnostivat jonkin verran.

Vastaajista joka viides ei haluaisi työskennellä vuonna 2010 samassa työpaikassa kuin vuonna 2005, katsottiin asiaa sitten työorganisaation tai työpaikan näkökulmasta. Noin puolet halusi jatkaa silloisessa työpaikassaan ja joka kolmas oli epävarma jatkohalukkuudestaan.

5. POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Toisin kuin vuosikymmeniä sitten, jolloin naimisiinmeno tai viimeistään perheen perustaminen riittivät syiksi sairaanhoitajan ammatin jättämiseen, sairaanhoitajien perheellistyminen on nyky-yhteiskunnassa tosiasia. Tällä tosiasialla on vaikutusta yhteiskunnalliseen työnjakoon, sairaanhoitajan ammatin arvostukseen, asemaan, työehtoihin, ja työvoiman liikkuvuuteen.

Kulttuurisesti vakiintunut käsitys sairaanhoitaja–insinööri pariskunnista näytti tämän aineiston valossa osittain pitävän paikkansa, koska noin joka kymmenennen sairaanhoitajan puoliso oli insinööri. Toisaalta myytti lääkäri–sairanhoitaja -pariskunnista ei osoittautunut todeksi, vaan tavallisempaa oli, että puolisosokin oli hoitoalalla. Tavallisimmin sairaanhoitaja oli naimisissa työntekijä-ryhmään kuuluvan puolison kanssa. Yrittäjiä oli sairaanhoitajien puolisoina jopa useammin kuin insinöörejä, jolloin yrittäjyyden paikkakuntasitovuus saattaa olla yksi este sairaanhoitajatyövoiman liikkuvuudelle.

Vaikka sairaanhoitajan ammatti on perinteisesti naisten ammatti ja siihen liittyy sukupuolitettuja työehtoja ja kulttuurisia normeja (ks. Davies 1995), terveydenhuollon ammatit ovat ammatteja muiden joukossa. Hoitotyössä pätevät samat lainalaisuudet kuin muissakin ammateissa; työtyytyväisyyttä lisäävät tekijät eivät automaattisesti ole työtytymättömyyttä aiheuttavien tekijöiden kääntöpuoli (vrt. Miettinen 2006). Jos työtä ei koeta mielekkääksi, pelkkä palkan lisääminen ei riitä työssä viihtymiseen! Kutsumus ei elätä, vaikka työ olisi kuinka mukavaa ja potilaat ihania. Jos palkka koetaan liian alhaiseksi suhteessa työn vaativuuteen, on syytä olettaa sen aiheuttavan alalta pois hakeutumista. Työtyytyväisyyttä lisäävät tekijät ovat olennaisia tulevaisuuden työvoimapulan ehkäisemiseksi jo pelkästään siksi, että jos sairaanhoitajat viihtyvät työssään, he haluavat jatkaa siellä myös alimman mahdollisen eläkeiän jälkeen.

Sairanhoitajan ammattikuntaa ei kuitenkaan pidä tarkastella yhtenä kokonaisuutena, koska työtehtävät ja toimintatavat vaihtelevat sektoreittain, erikoisaloittain ja yksiköittäin merkittävästi. Vaikka kättilöiksi ja terveydenhoitajiksi valmistuvat saavat oikeuden toimia myös sairaanhoitajina, he eivät välttämättä ole halukkaita toimimaan muualla kuin avoterveydenhuollossa tai naistentautien ja synnytysten erikoisalalla. Tämä asettaa vaatimuksia myös koulutusmäärien tarkastelulle. Voidaan siis kysyä, onko syytä kouluttaa kättilöitä ja terveydenhoitajia vain se määrä, mitä nämä erikoisalalat varsinaisesti

työllistävät ja nostaa vain sairaanhoitajakoulutuksen sisäänottomääriä. Kyselyn perusteella näyttää toisaalta siltä, että ammatillisen koulutuksen sisältöjä tulisi edelleen kehittää työelämän vaatimuksia vastaaviksi. Toisaalta on vakavasti mietittävä myös sitä, miten teoreettista tietämystä tai koulutuksessa saatuja valmiuksia voisi toteuttaa käytännön työssä.

Tutkimustulokset osoittavat, että samaan aikaan kun sairaanhoitajille ollaan siirtämässä lääkäreiltä työtehtäviä, sairaanhoitajat käyttävät suuren osan työajastaan tehtäviin, jotka eivät edellytä sairaanhoitajan ammattitaitoa. Sairaanhoitajat näyttävät tekevän entistä enemmän esimerkiksi toimisto- ja huoltotehtäviä. Tämä on kiintoisa ilmiö, jos samaan aikaan puhutaan sairaanhoitajapulasta. Voidaan ajatella, että työvoimapulaa voitaisiin vähentää ainakin osittain palkkaamalla muita ammatillaisia ja täsmentämällä työnjakoa eri ammattiryhmien välillä. Tähän asiaan ovat myös sairaanhoitopiirien päättäjät alkaneet kiinnittää huomiota (Ylöstalo 2008).

Suurissa ikäluokissa ei ole erityisen paljon sairaanhoitajia, joten sairaanhoitajapula ei pääsääntöisesti johdu eläkkeelle siirtymisistä. Pula koulutetusta työvoimasta on laajenemassa koko maahan ja kaikille sektoreille. Ongelmaksi tulevaisuudessa voi tulla se, mistä löydetään sairaanhoitajia vuodeosastojen kolmivuorotyöhön, eli niin sanottuihin sosiaali- ja terveydenhuollon ydintehtäviin. Eniten työpaikan vaihtohalukkuutta näyttäisi olevan julkisella sektorilla, erityisesti terveyskeskuksissa ja keskussairaaloissa työskentelevillä. Tämä on osittain erisuuntainen tulos kuin Laineen (2005) väitöskirjassa, jossa sairaalat koettiin vetovoimaisimmiksi työpaikoiksi. Tämän kyselyaineiston perusteella tyytyväisimpiä työhönsä ovat mielenterveystyössä ja yksityisellä sektorilla työskentelevät.

Aineiston perusteella näyttää myös siltä, että työstä esimerkiksi työttömyyden takia poissa olleet sairaanhoitajat työskentelevät muita useammin muualla kuin erikoissairanhoidossa. Tilastojen mukaan noin 10 000 sairaanhoitajaa työskentelee muissa kuin sairaanhoitajan tehtävissä. Työvoiman riittävyyden näkökulmasta on tärkeää pohtia, miten lisätä terveydenhuollon houkuttelevuutta, vahvistaa halukkaiden valmiuksia palata terveydenhuoltoon ja tehdä terveydenhuollosta työpaikka, jossa osaamista arvostetaan ja sitä on mahdollisuus käyttää eettisesti kestäväällä tavalla. Työvoiman liikkuvuuden ja työvoiman tarpeen ennustettavuuden näkökulmasta epävarmojen vastaajien joukko on kaikkein kiinnostavin, koska työolojen ja -ehtojen kohentaminen saattaisi hyvinkin merkitä sitä, että tämä joukko haluaa jatkaa työssään.

Lähteet

- Askildsen, J.E., Baltagi, B.H. & Holmås, T.H. (2003) Wage policy in the health care sector: A panel data analysis of nurses' labour supply, *Health Economics* 12 (9):705–719.
- Davies, C. (1995) *Gender and the Professional Predicament of Nursing*. Buckingham: Open University Press.
- Hasselhorn, H.M., Tackenberg, P., Büscher A., Simon M., Kümmerling A. & Müller B.H. (2005) *Work and health of nurses in Europe. Results from the NEXT-Study, 2005*, www.next-study.net (luettu 30.5.2007)
- Henriksson, L. & Wrede, S. (toim.) (2004) *Hyvinvointiyön ammatit*. Helsinki: Gaudeamus.
- Henriksson, L., Wrede, S. & Burau, V. (2006) 'Understanding professional projects in welfare service work: Revival of old professionalism?' *Gender, Work and Organization* 13 (2):174–192.
- Holmås, T.H. (2002) Keeping nurses at work: A duration analysis, *Health Economics* 11 (6):493–503.
- Hyppölä, H. (2001) *Development and Evaluation of Undergraduate Medical Education in Finland*. Kuopio University Publications D. Medical Sciences 237. Kuopio: University of Kuopio.
- Julkunen, R. (2001) *Suunnanmuutos. 1990-luvun sosiaalipoliittinen reformi Suomessa*. Tampere: Vastapaino.
- Kankaanranta, T. (2008) *Factors influencing physicians' and nurses' labour supply decisions*. Acta Universitatis Tamperensis; 1357. Tampere: Tampere University Press.
- Kankaanranta, T. & Rissanen, P. (2007) 'Nurses' intentions to leave nursing in Finland', *European Journal of Health Economics* 9(4): 333–342.
- Kauhanen, M. (2002) *Määräaikaiset työsuhteet ja toimeentulon riskit*. Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 69. Helsinki: Gummerus.
- Laine, M. (2005) *Hoitaja huomennakin. Hoitajien työpaikkaan ja ammattiin sitoutuminen*. Turun yliopiston julkaisuja C233. Turku: Turun yliopisto.
- Lehto, A-M. (1996) *Työolot tutkimuskohteena*. Tutkimuksia 222. Helsinki: Tilastokeskus.
- Markkanen, K., Elvilä, R., Heikkinen, T., Honkalampi, T., Kupari, T., Maarianvaara, J., Savonen, T. & Vasama, K. (2008) *Tehy tilastoina 2007*. Tehyn julkaisusarja D: Tilastoja 1/2007.
- Miettinen, A. (2006) Työhönsä erittäin tyytyväiset. Teoksessa Lehto, A-M., Sutela, H. & Miettinen, A. *Kaikilla mausteilla. Artikkeleita työolotutkimuksesta*. Tutkimuksia 244. Helsinki: Tilastokeskus, 275–291.

- Naumanen, P. (2002) *Koulutuksella kilpailukykyä. Koulutuksen yhteys miesten ja naisten työllisyyteen ja työn sisältöön*. Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen raportti 57. Turku: Turun yliopisto.
- Partanen, P., Heikkinen, T. & Vehviläinen-Julkunen, K. (2005) *Sairaanhoidajien työolobarometri 2004*. Suomen sairaanhoitajaliitto ry:n jäsenkysely. Raportti, <http://www.sairaanhoitajaliitto.fi/@Bin/1472413/Tyoolobarometri-1.pdf> (luettu 21.5.2005)
- Santamäki, K. (2004) Sairaanhoidajatyöttömyys ja ammattikunnan lohkoutuminen. Teoksessa Henriksson, L. & Wrede, S. (toim.) *Hyvinvointityön ammatit*. Helsinki: Gaudeamus, 144–167.
- Savola, L. (2000) Naiset Suomen työmarkkinoilla 1990-luvulla. SVT, työmarkkinat 4. Helsinki: Tilastokeskus.
- Sennett, R. (2002) *Työn uusi järjestys*. Tampere: Vastapaino
- Stakes (2005) www.Stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain (luettu 21.5.2005)
- STM (2001a) *Sosiaali- ja terveydenhuollon työvoimatarpeen ennakointityöryhmän mietintö*. Komiteamietintö 7. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- STM (2001b) *Kansallinen projekti terveydenhuollon tulevaisuuden turvaamiseksi. Työvoiman tarve ja keskinäinen työnjako*. Sosiaali- ja terveysministeriö 15.1.2001. Helsinki.
- STM (2004) *Terveydenhuollon täydennyskoulutussuositus*. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 3. Helsinki, <http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/store/2004/02/pr1076941420387/passthru.pdf> (luettu 21.5.2005)
- Sutela, H. (2006) Työsuhteen määräaikaisuuden kokeminen. Teoksessa Lehto, A-M., Sutela, H. & Miettinen, A. *Kaikilla mausteilla. Artikkeleita työolotutkimuksesta*. Tutkimuksia 244. Helsinki: Tilastokeskus, 223–245.
- Sutela, H, Vänskä, J. & Notkola, V. (2001) *Pätkätyöt Suomessa 1990-luvulla*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Vaalgamaa, K. (2004) *Terveydenhuollon ammattihenkilöt 31.12.2003*. Tilastotiedote 10. Helsinki: Stakes, http://www.stakes.fi/NR/rdonlyres/7993A834-7FA4-4D42-88A5-9E9F5B6091C3/0/Tt10_04.pdf (luettu 21.5.2005)
- Ylöstalo, P. (2008) *Kunta-alan työolobarometri 2007: Työ- ja elinkeinoministeriön työolobarometrin 2007 kuntatyöpaikkojen osatarkastelu*. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.

Liite 1. Kyselylomake

SAIRAANHOITAJA 2005

Kysely sairaanhoitajille

Täytä lomake huolellisesti. Rengasta omaa tilannettasi vastaavan vaihtoehdon numero tai kirjoita vastauksesi sille varattuun tilaan.

SUORITETUT TUTKINNOT

1. a) Sairaanhoitajatutkinnon suoritusvuosi _____
b) Oppilaitos / paikkakunta _____
c) Mitä muita terveydenhuoltoalan *tutkintoja* Sinulla on?
1 ei ole
2 on, mikä/mitkä, suoritusvuosi _____ suoritusvuosi _____
_____ suoritusvuosi _____

2. Oletko suorittanut muita ammatillisia *tutkintoja* kuin terveydenhuoltoalalta?
1 en ole
2 olen, mikä/mitkä, suoritusvuosi _____ suoritusvuosi _____
_____ suoritusvuosi _____

3. Työkokemuksesi sairaanhoitajana _____ vuotta

TYÖTILANNE

4. a) Oletko tällä hetkellä sairaanhoitajan työssä?
1 en
2 kyllä, vakituksessa virassa tai toimessa, vuodesta _____ lähtien
3 kyllä, määräaikaisessa virassa, toimessa tai tehtävässä.
Määräaikaisuus päättyy _____
4 Kyllä, työllisyysmäärärahoihin palkattuna.
Työsuhde päättyy _____

- b) Tehtävänimikkeesi _____

5. Jos et ole tällä hetkellä sairaanhoitajan työssä, miksi? Siirry vastauksen jälkeen suoraan kysymykseen nro 12.

1	äitiys-, isyys-, vanhempainlomalla tai sen jatkolla	7	”omalla” (ei työhön liittyvällä) lomalla tai vapaalla
2	muu perhesyy, mikä? _____ _____	8	vuorotteluvapaalla
3	varusmies- tai siviilipalveluksessa	9	muussa kuin hoitotyössä, missä? _____
4	opiskelu- tai tutkimusvapaalla	10	kuntoutustuella
5	työttömänä	11	eläkkeellä
6	lomautettuna	12	muu syy, mikä? _____ _____

6. Päätoimesi luonne

- 1 kokoaikainen
- 2 osa-aikainen, keskimäärin tuntia/vko _____

7. Työskenteletkö tällä hetkellä pääsääntöisesti

- 1 säännöllisessä päivätyössä
- 2 säännöllisessä yötyössä
- 3 kaksivuorotyössä
- 4 kolmivuorotyössä
- 5 muu, mikä? _____

8. Viikkotyöaikasi keskimäärin _____ tuntia

9. Teetkö päätoimesi lisäksi sairaanhoitajan työtä jossain muussa toimipisteessä?

- 1 en
- 2 kyllä, keskimäärin _____ tuntia viikossa
missä (julkinen, yksityinen tms.) _____

10. Jos työskentelet osa-aikaisesti, miksi?

- 1 oma valinta
- 2 perhetilanne
- 3 työtä tarjolla vain osa-aikaisesti
- 4 opiskelu

11. Jos työskentelet määräaikaisessa tehtävässä, miksi?

- 1 oma valinta
- 2 perhetilanne
- 3 työtä tarjolla vain määräaikaisesti
- 4 opiskelu

12. Jos työskentelet / olet työskennellyt määräaikaisessa työsuhteessa sairaanhoitajana

a) kuinka kauan yhteensä?	v	kk	
b) lyhin määräaikaisuus	v	kk	pv
c) pisin määräaikaisuus	v	kk	pv
d) määräaikaisten työsuhteiden lukumäärä yhteensä (Jos et muista tarkkaa lukumäärää, laita arvio, esim. n. 50)			

13. Oletko ollut työttömänä sairaanhoitajaksi valmistumisesi jälkeen?

- 1 en
- 2 kyllä.

Jos vastasit kyllä:

- 2.1 Työttömyysaika yhteensä _____ kk
- 2.2 Pisin yhtäjaksoinen työttömyysjakso _____ kk vuonna _____

NYKYINEN TYÖPAIKKA

14. Minkä sairaanhoitopiirin alueella nykyinen työpaikkasi sijaitsee? (Jos et ole työssä, niin vastaa asuinpaikan mukaan ja siirry sen jälkeen kysymykseen nro 20)

1	HUS (Helsinki ja Uusimaa)	12	Pohjois-Savon
2	Varsinais-Suomen	13	Keski-Suomen
3	Satakunnan	14	Etelä- Pohjanmaan
4	Kanta-Hämeen	15	Vaasan
5	Pirkanmaan	16	Keski-Pohjanmaan
6	Päijät-Hämeen	17	Pohjois-Pohjanmaan
7	Kymenlaakson	18	Kainuun
8	Etelä-Karjalan	19	Länsi-Pohjan
9	Etelä-Savon	20	Lapin
10	Itä-Savon	21	Työskentelen ulkomailla, missä? _____
11	Pohjois-Karjalan		

15. Missä organisaatiossa tällä hetkellä työskentelet?

1	Terveyskeskus	9	Aluesairaala
2	Vanhainkoti, kunnallinen	10	Psykiatrinen sairaala
3	Vanhainkoti, yksityinen	11	Yksityinen sairaala
4	Palvelutalo/koti, kunnallinen	12	Valtio
5	Palvelutalo/koti, yksityinen	13	Muu yksityinen yritys, mikä? _____
6	Mielenterveystoimisto	14	Oma hoivayritys
7	Yliopistollinen sairaala	15	Muu, mikä? _____
8	Keskussairaala		_____

16. a) Mikä on pääasiallinen työyksikkösi tällä hetkellä?

- 1 poliklinikka/vastaanotto
- 2 vuodeosasto tai vuodeosastotyyppinen yksikkö
- 3 teho-, tarkkailu- tai valvontaosasto
- 4 leikkaus- tai toimenpideoosasto
- 5 kotihoito, kotisairaanhoido, kotipalvelu tai palveluasuminen
- 6 muu, mikä? _____

b) potilaspaikkojen lukumäärä yksikössäsi _____

c) sairaanhoitajien lukumäärä yksikössäsi _____

(Jos et tiedä tarkkaa lukumäärää, laita arvio)

17. Kuinka pitkä päivittäinen työmatkasi (koti-työpaikka) on yhteen suuntaan, kilometreinä?

_____ km.

18. Miten päätoimesi kokonaistyöaika keskimäärin viikossa jakaantuu, %:na?

Välitön potilastyö	_____ %
Potilastyöhön liittyvät kirjalliset työt, raportit ym.	_____ %
Esimiestehtävät	_____ %
Muut hallinnolliset tehtävät	_____ %
Opetus ja perehdytys (uudet työntekijät ja opiskelijat)	_____ %
Muuta, mitä? _____	_____ %

19. Missä määrin seuraavat tekijät vaikuttivat hakeutumiseesi nykyiseen työpaikkaasi?

	Ei lainkaan	Hiukan	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon
Työpaikan läheisyys	1	2	3	4	5
Työ ammatillisesti kiinnostavaa	1	2	3	4	5
Työpaikka tuttu opiskeluajoilta	1	2	3	4	5
Puolison työ	1	2	3	4	5
Muut perheeseen liittyvät tekijät	1	2	3	4	5
Palkka	1	2	3	4	5
Vapaa-ajan viettomahdollisuudet	1	2	3	4	5
Ainoa mahdollisuus saada työtä sillä hetkellä	1	2	3	4	5
Urakehitys	1	2	3	4	5
Minua pyydettiin ”Pääsin suhteilla”	1	2	3	4	5
Työpaikan hyvä maine ammatillisesti	1	2	3	4	5
Työpaikan hyvä ilmapiiri	1	2	3	4	5
Työnohjaus järjestetty	1	2	3	4	5
Hyvä perehdytys	1	2	3	4	5
Hyvä lähiesimies	1	2	3	4	5
Läheisten mielipiteet	1	2	3	4	5
Työn tekninen haastavuus	1	2	3	4	5
Työn itsenäisyys	1	2	3	4	5
Vuorotyö	1	2	3	4	5
Päivätyö	1	2	3	4	5

TYTYTYVÄISYYS AMMATTIIN JA TYÖHÖN

20. Kuinka tyytyväinen olet valitsemaasi ammattiin?

- 1 erittäin tyytymätön
- 2 melko tyytymätön
- 3 vaikea sanoa
- 4 melko tyytyväinen
- 5 erittäin tyytyväinen

21. Kuinka tyytyväinen yleisesti ottaen olet nykyiseen työhösi?

- 1 erittäin tyytymätön
- 2 melko tyytymätön
- 3 vaikea sanoa
- 4 melko tyytyväinen
- 5 erittäin tyytyväinen
- 6 en ole sairaanhoitajan työssä

22. Jos nyt olisit aloittamassa opintojasi, ryhtyisitkö sairaanhoitajaksi?

- 1 en, miksi? _____
_____
- 2 kyllä, miksi? _____
_____
- 3 en osaa sanoa, miksi? _____
_____

23. Miten *hyvin* seuraavat työtyytyväisyyteen vaikuttavat tekijät toteutuvat nykyisessä työssäsi? Jos et ole työssä, siirry suoraan kysymykseen nro 24.

	Ei lainkaan	Hiukan	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon
Turvattu toimeentulo	1	2	3	4	5
Kohtuulliset tulot suhteessa työmäärään	1	2	3	4	5
Yleisesti arvostettu ammatti	1	2	3	4	5
Itsenäinen asema	1	2	3	4	5
Mahdollisuus toteuttaa omia ideoita ja näkemyksiä työssä	1	2	3	4	5
Mahdollisuus vaikuttaa työaikajärjestelyihin	1	2	3	4	5
Ei työtä työajan ulkopuolella	1	2	3	4	5
Näkyvät työtulokset	1	2	3	4	5
Vastuun ja toimenkuvan selkeys	1	2	3	4	5
Tunnustus aikaansaannoksista	1	2	3	4	5
Työtehtävien kiinnostavuus	1	2	3	4	5
Etenemismahdollisuudet	1	2	3	4	5
Mahdollisuus työnohjaukseen	1	2	3	4	5
Mahdollisuudet täydennyskoulutukseen	1	2	3	4	5
Mahdollisuudet kehittyä ammatillisesti	1	2	3	4	5
Mahdollisuus erikoistumiseen	1	2	3	4	5

	Ei lainkaan	Hiukan	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon
Mahdollisuus tutkimus- ja kehittämistyöhön	1	2	3	4	5
Hyvä työyhteisö	1	2	3	4	5
Hyvä työterveyshuolto	1	2	3	4	5
Työn ilon kokeminen	1	2	3	4	5
Hyvät asiakas- ja potilassuhteet	1	2	3	4	5
Potilaiden kiitollisuus	1	2	3	4	5
Työnantajan tuki virkistys- ja kuntoilumuotoihin	1	2	3	4	5
Muu, mikä? _____	1	2	3	4	5

24. Miten *haitallisiksi* koet seuraavat mahdollisesti työhösi liittyvät tekijät nykyisessä työssäsi?

	Ei lainkaan	Hiukan	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon
Työn yksitoikkoisuus	1	2	3	4	5
Työn pakkotahtisuus	1	2	3	4	5
Työaikojen sopimattomuus	1	2	3	4	5
Työtehtävien turhuus	1	2	3	4	5
Esimiehen liiallinen työhön puuttuminen	1	2	3	4	5
Esimiehen piittaamattomuus	1	2	3	4	5
Epäonnistumisen tai virhesuoritusten pelko työssä	1	2	3	4	5
Huonot alainen-esimies –suhteet	1	2	3	4	5
Työyksikön kireä ilmapiiri	1	2	3	4	5
Määräaikaisten työntekijöiden suuri määrä	1	2	3	4	5
Ulkomaalaistaustaiset työntekijät	1	2	3	4	5
Kohtuuton vuorotyörasitus	1	2	3	4	5
Potilaiden tyytymättömyys	1	2	3	4	5
Työn henkinen rasittavuus	1	2	3	4	5
Potilaat eivät noudata hoito-ohjeita	1	2	3	4	5
Turvattomuus työpaikalla	1	2	3	4	5
Taloudellisten resurssien niukkuus	1	2	3	4	5
Huonot työtilat	1	2	3	4	5
Puutteellinen välineistö	1	2	3	4	5
Huono tiedonkulku	1	2	3	4	5
Runsas paperityö	1	2	3	4	5

Kohtuuton työ määrä	1	2	3	4	5
ATK:n käyttö	1	2	3	4	5
Työ yksinäistä puurtamista	1	2	3	4	5
Laillistettuja ammattihenkilöitä, esim. sairaanhoitajia liian vähän	1	2	3	4	5
Nimikesuojattuja ammattihenkilöitä, esim. perus- ja lähihoitajia liian vähän	1	2	3	4	5
Osasto-, laitos- tai hoitoapulaisia liian vähän	1	2	3	4	5
Toimistohenkilöstöä liian vähän	1	2	3	4	5
Työpisteiden vaihtuvuus	1	2	3	4	5
Ei mahdollisuutta itsenäiseen päätöksentekoon	1	2	3	4	5
Esimiehen epäoikeudenmukaisuus	1	2	3	4	5
Ristiriitä ammattietiikan ja henkilöstöpulan välillä	1	2	3	4	5
Lääkärien epätasa-arvoinen suhtautuminen sairaanhoitajiin	1	2	3	4	5
Muu, mikä? _____	1	2	3	4	5

25. Sillä että olen nainen/mies, on ollut merkitystä sairaanhoitajan ammatissa seuraavissa asioissa:

	Ei merkitystä	On ollut hyötyä	On ollut haittaa	On ollut sekä hyötyä että haittaa	En osaa sanoa
Työpaikan saannissa	1	2	3	4	5
Työsuhteen vakinaistamisessa	1	2	3	4	5
Työaikajärjestelyissä	1	2	3	4	5
Mahdollisuuksissa toteuttaa omia ideoita ja näkemyksiä työssä	1	2	3	4	5
Työtehtävien valinnassa	1	2	3	4	5
Etenemismahdollisuuksissa	1	2	3	4	5
Täydennyskoulutukseen pääsyssä	1	2	3	4	5
Esimiehen suhtautumisessa	1	2	3	4	5
Työtovereiden suhtautumisessa	1	2	3	4	5
Työyhteisössä toimimisessa	1	2	3	4	5
Asiakas- tai potilassuhteissa	1	2	3	4	5
Palkan määräytymisessä	1	2	3	4	5
Muussa, missä? _____	1	2	3	4	5

26. Miten seuraavat kannusteet vaikuttaisivat halukkuutesi tehdä ylitöitä tai ylimääräisiä työvuoroja?

Vastausvaihtoehdot   0 = ei merkitystä
 1 = työskentelisin jonkin verran enemmän (alle 5 tuntia/vko)
 2 = työskentelisin paljon enemmän (yli 5 tuntia/vko)
 3 = en osaa sanoa

Työnantajan järjestämä/tukema lastenhoito kotona (esim. lapsen sairastaessa)	0	1	2	3
Työnantajan tukemat kodinhoitopalvelut	0	1	2	3
Työnantajan tuki maksullisiin virkistysmuotoihin, esim. liikunta, kulttuuri	0	1	2	3
Korkeammat henkilökohtaiset palkkatulot	0	1	2	3
Täydennys- ja jatkokoulutusmahdollisuuksien parantaminen	0	1	2	3
Muu, mikä? _____	0	1	2	3
_____				

27. Miten paljon voit vaikuttaa seuraaviin asioihin työssäsi? (Jos et ole työssä, siirry suoraan kysymykseen nro 28)

	Ei lainkaan	Hiukan	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon
Siihen, mitä työtehtäviisi kuuluu	1	2	3	4	5
Siihen, missä järjestyksessä teet työsi	1	2	3	4	5
Ajankäyttöön työssä	1	2	3	4	5
Työtahtiin	1	2	3	4	5
Työmenetelmiin	1	2	3	4	5
Siihen, miten työt jaetaan työntekijöiden kesken	1	2	3	4	5
Siihen, kenen kanssa työskentelet	1	2	3	4	5
Laitehankintoihin	1	2	3	4	5
Ansiotuloihisi	1	2	3	4	5
Työaikajärjestelyihin	1	2	3	4	5

AMMATTI-IDENTITEETTI JA ARVOSTUS

28. Miten hyvin seuraavat sairaanhoitajan työtä kuvaavat ilmaisut vastaavat Sinua hoitajana?

Vastausvaihtoehdot: 1 = ei lainkaan
2 = hiukan
3 = jonkin verran
4 = melko paljon
5 = erittäin paljon

Teknikko	1	2	3	4	5	Kutsumushoitaja	1	2	3	4	5
Koordinoija	1	2	3	4	5	Omahoitaja	1	2	3	4	5
Ohjaaja	1	2	3	4	5	Auttaja	1	2	3	4	5
Perehdyttävä	1	2	3	4	5	Lohduttaja	1	2	3	4	5
Tukipilari	1	2	3	4	5	Kuuntelija	1	2	3	4	5
Terveystiedustaja	1	2	3	4	5	Opettaja	1	2	3	4	5
Tutkija	1	2	3	4	5	Sosiaalityöntekijä	1	2	3	4	5
Kehittäjä	1	2	3	4	5	Sielunhoitaja	1	2	3	4	5
Virkamies	1	2	3	4	5	Portinvartija	1	2	3	4	5
Johtaja	1	2	3	4	5	Työryhmän jäsen	1	2	3	4	5
Todistusten kirjoittaja	1	2	3	4	5	Priorisoija	1	2	3	4	5
Liukuhihnatyöntekijä	1	2	3	4	5	Potilaan asioiden ajaja	1	2	3	4	5

29. Miksi hakeuduit sairaanhoitajan ammattiin? Valitse tärkein.

- 1 Halusin ensisijaisesti sairaanhoitajaksi
- 2 En päässyt 1. haluamaani ammattiin, mihin? _____
- 3 Ohjauduin ammattiin sattumalta
- 4 Muu syy, mikä _____

30. Missä määrin seuraavat tekijät vaikuttivat sairaanhoitajaksi hakeutumiseesi?

	Ei lainkaan	Hiukan	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon
Oma ammatti, jolla elättää itsensä	1	2	3	4	5
Kutsumusammatti	1	2	3	4	5
Arvostettu ammatti	1	2	3	4	5
Varma työpaikka	1	2	3	4	5
Perheessä/lähisuvussa hoitoalan ammattilaisia	1	2	3	4	5
Halu auttaa	1	2	3	4	5
Sairaanhoitajapula	1	2	3	4	5
Helppo päästä koulutukseen	1	2	3	4	5
Oppilaitoksen läheisyys	1	2	3	4	5
Oma tai lähiomaisen sairaus	1	2	3	4	5
Ammatinvalinnanohjaus	1	2	3	4	5
Monipuoliset työmahdollisuudet	1	2	3	4	5
Kiinnostus hoitotieteeseen ja tutkimukseen	1	2	3	4	5
Ystävien mielipiteet	1	2	3	4	5
Alan tekninen haastavuus	1	2	3	4	5
Työn itsenäisyys	1	2	3	4	5
Vuorotyö	1	2	3	4	5
Mahdollisuus päästä ulkomaille työhön	1	2	3	4	5
Muu tekijä, mikä? _____	1	2	3	4	5

31. Miten seuraavat tahot mielestäsi arvostavat nykyistä työtäsi? Jos et ole työssä, siirry suoraan kysymykseen nro 32.

	Ei lainkaan	Hiukan	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon
Lääkärit	1	2	3	4	5
Oman yksikön hoitohenkilökunta	1	2	3	4	5
Oman yksikön muu henkilökunta	1	2	3	4	5
Muiden yksikköjen hoitohenkilökunta	1	2	3	4	5
Potilaat/asiakkaat	1	2	3	4	5
Lähiesimiehesi	1	2	3	4	5
Hoitotyön ylin johto	1	2	3	4	5
Hoitotyön opettajat	1	2	3	4	5
Hoitotyön tutkijat	1	2	3	4	5
Ammattijärjestösi	1	2	3	4	5
Toimipaikkakuntasi väestö	1	2	3	4	5
Suuri yleisö	1	2	3	4	5
Tiedotusvälineet	1	2	3	4	5
Sinä itse	1	2	3	4	5
Perheesi, läheisesi	1	2	3	4	5
Poliittiset päätöksentekijät	1	2	3	4	5

URASUUNNITELMAT

32. Missä työskentelit viisi vuotta sitten?

1	Terveyskeskus	9	Aluesairaala
2	Vanhainkoti, kunnallinen	10	Psykiatrinen sairaala
3	Vanhainkoti, yksityinen	11	Yksityinen sairaala
4	Palvelutalo/koti, kunnallinen	12	Valtio
5	Palvelutalo/koti, yksityinen	13	Muu yksityinen yritys
6	Mielenterveystoimisto	14	Oma hoivayritys
7	Yliopistollinen sairaala	15	Ei sairaanhoitajan työssä,
8	Keskussairaala		muualla,missä? _____
			_____

33. Työskenteletkö tällä hetkellä samassa työyksikössä kuin viisi vuotta sitten?

- 1 en
- 2 kyllä

34. Jos olet vaihtanut työorganisaatiota tai työyksikköä viimeisen 5 vuoden aikana, pääasiallinen syy vaihtoon oli

- 1 oma valinta
- 2 perhetilanne
- 3 työn uudelleen organisointi
- 4 muu, mikä? _____

35. Oletko työskennellyt ulkomailla sairaanhoitajana?

- 1 en
- 2 kyllä, missä maassa?
_____ kuinka kauan? _____ vv _____ kk
_____ kuinka kauan? _____ vv _____ kk
_____ kuinka kauan? _____ vv _____ kk

36. Aiotko työskennellä ulkomailla sairaanhoitajana lähitulevaisuudessa?

- 1 en
- 2 kyllä, missä maassa? _____
Arvioitu lähtöaika _____ vv
- 3 en osaa sanoa

37. Missä sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiossa mieluiten haluaisit työskennellä? Valitse vain yksi vaihtoehto.

1	Terveyskeskus	9	Aluesairaala
2	Vanhainkoti, kunnallinen	10	Psykiatrinen sairaala
3	Vanhainkoti, yksityinen	11	Yksityinen sairaala
4	Palvelutalo/koti, kunnallinen	12	Valtio
5	Palvelutalo/koti, yksityinen	13	Muu yksityinen yritys
6	Mielenterveystoimisto	14	Oma hoivayritys
7	Yliopistollinen sairaala	15	Haluaisin työskennellä muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa, missä?
8	Keskussairaala		
-
-

38. a) Mikä on todennäköisin työorganisaatiosi vuonna 2010? Valitse vain yksi vaihtoehto.

1	Terveyskeskus	9	Aluesairaala
2	Vanhainkoti, kunnallinen	10	Psykiatrinen sairaala
3	Vanhainkoti, yksityinen	11	Yksityinen sairaala
4	Palvelutalo/koti, kunnallinen	12	Valtio
5	Palvelutalo/koti, yksityinen	13	Muu yksityinen yritys
6	Mielenterveystoimisto	14	Oma hoivayritys
7	Yliopistollinen sairaala	15	Muu kuin sosiaali- ja terveydenhuolto, mikä? _____
8	Keskussairaala		
-

b) Haluatko työskennellä nykyisessä työpaikassasi myös vuonna 2010?

- 1 en
- 2 kyllä
- 3 en osaa sanoa
- 4 en ole tällä hetkellä sairaanhoitajan työssä

SAIRAAHOITAJAKOULUTUS

39. Missä määrin sait sairaanhoitajakoulutuksessasi opetusta seuraaviin tehtäviin?

	Ei lainkaan	Vain vähän	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon	En osaa sanoa
Hoitotoimenpiteiden tekemiseen	1	2	3	4	5	6
Terveyden edistämiseen	1	2	3	4	5	6
Opetukseen ja ohjaamiseen	1	2	3	4	5	6
Eettisiin kysymyksiin	1	2	3	4	5	6
Yhteiskunnallisiin kysymyksiin	1	2	3	4	5	6
Moniammatilliseen yhteistyöhön	1	2	3	4	5	6
Oman työn kehittämiseen	1	2	3	4	5	6
Esimiestyöhön	1	2	3	4	5	6
Tutkimustyöhön	1	2	3	4	5	6
Monikulttuuriseen osaamiseen	1	2	3	4	5	6

40. Miten saamasi sairaanhoitajakoulutus vastaa työtäsi?

1	erittäin huonosti	4	melko hyvin
2	melko huonosti	5	erittäin hyvin
3	kohtalaisesti		

41. a) Kuinka tyytyväinen olet sairaanhoitajakoulutukseesi liittyneeseen käytännön harjoitteluun?

1	erittäin tyytymätön	4	melko tyytyväinen
2	melko tyytymätön	5	erittäin tyytyväinen
3	vaikea sanoa		

b) Kuinka tyytyväinen olet sairaanhoitajakoulutukseesi antamiin työelämän valmiuksiin?

1	erittäin tyytymätön	4	melko tyytyväinen
2	melko tyytymätön	5	erittäin tyytyväinen
3	vaikea sanoa		

c) Kuinka tyytyväinen olet sairaanhoitajakoulutukseesi kokonaisuudessaan?

1	erittäin tyytymätön	4	melko tyytyväinen
2	melko tyytymätön	5	erittäin tyytyväinen
3	vaikea sanoa		

42. Osallistumisesi työnantajan maksamiin koulutustilaisuuksiin vuoden 2004 aikana?

- 1 Työorganisaatiosi sisäiset koulutukset _____ pv
- 2 Oman työorganisaation ulkopuoliset, kotimaiset koulutukset _____ pv
- 3 Ulkomaiset kurssit ja kongressit _____ pv
- 4 En ole osallistunut

43. Paljonko arvioit itse sijoittaneesi rahaa omaan ammatilliseen täydennyskoulutukseesi (esim. koulutustilaisuudet, ammattikirjallisuus) vuonna 2004?

_____ EUR

TAUSTATIETOJA

44. Syntymävuosi _____

45. Sukupuoli

- 1 nainen
- 2 mies

46. Siviilisääty

1 naimaton	4 eronnut, asumuserossa
2 avoliitossa	5 leski
3 avioliitossa	6 rekisteröidyssä parisuhteessa

47. a) Bruttopalkkatulosi (=palkka ennen veroja) keskimäärin, €/kuukaudessa kaikkine lisineen

_____

b) Kuinka suuren osuuden bruttopalkkastasi muodostavat vuorotyölisät (=ilta-, yötyö-, viikonloppulisä?)

_____ %.

c) Puolisosi bruttopalkkatulot (=palkka ennen veroja) keskimäärin, €/kuukaudessa kaikkine lisineen _____

d) Taloutenne muut kuin palkkatulot (esim. pääomatulot) keskimäärin €/kuukaudessa

_____

48. Puolison ammatti

_____

49. Perheeseesi kuuluvien lasten syntymävuodet

_____

Liite 2. Sairaanhoidajina työskentelevien ja alueelta valmistuneiden prosenttiosuuden erotus

Sairaanhoidopiiri	Työskentelyalue		Valmistumisalue		Ero = Työskentelyalue - Valmistumisalue	
	n	%	n	%	n	%
HUS (Helsinki ja Uusimaa)	680	20.4	522	15.7	158	4.7
Varsinais-Suomi	277	8.3	268	8.1	9	0.2
Satakunta	177	5.3	261	7.9	-84	-2.6
Kanta-Häme	110	3.3	129	3.9	-19	-0.6
Pirkanmaa	315	9.5	233	7.0	82	2.5
Päijät-Häme	130	3.9	124	3.7	6	0.2
Kymenlaakso	145	4.4	199	6.0	-54	-1.6
Etelä-Karjala	100	3.0	106	3.2	-6	-0.2
Etelä-Savo	88	2.6	133	4.0	-45	-1.4
Itä-Savo	53	1.6	101	3.0	-48	-1.4
Pohjois-Karjala	118	3.5	130	3.9	-12	-0.4
Pohjois-Savo	193	5.8	151	4.5	42	1.3
Keski-Suomi	199	6.0	187	5.6	12	0.4
Etelä-Pohjanmaa	126	3.8	132	4.0	-6	-0.2
Vaasa	92	2.8	94	2.8	-2	0
Keski-Pohjanmaa	77	2.3	81	2.4	-4	-0.1
Pohjois-Pohjanmaa	262	7.9	199	6.0	63	1.9
Kainuu	56	1.7	86	2.6	-30	-0.9
Länsi-Pohja	41	1.2	66	2.0	-25	-0.2
Lappi	93	2.8	118	3.6	-25	-0.8

Liite 3. Nykyiseen työpaikkaan hakeutumiseen vaikuttaneet syyt

	Koko aineisto (n=3239)			Terveyskeskus (n=755)			Erikoissairaanhoido (n=1547)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Työpaikan läheisyys	30.3	30.2	39.5	25.7	28.1	46.2	31.7	29.8	38.5
Ammatillinen kiinnostus	2.0	13.3	84.7	3.5	21.0	75.5	1.3	8.3	90.4
Tuttu opiskeluajoilta	63.6	15.4	21.0	70.7	14.3	15.0	54.3	17.9	27.8
Puolison työ	70.2	13.4	16.4	65.7	12.4	21.9	69.1	14.6	16.3
Muut perhesyyt	49.8	23.4	26.8	43.2	24.8	32.0	50.8	25.1	24.1
Palkka	52.3	36.7	11.0	52.7	37.4	9.9	57.3	35.0	7.7
Vapaa-ajan vietto	54.9	28.1	17.0	59.8	24.8	15.4	54.8	30.0	15.2
Ainoa mahdollisuus	58.8	19.7	21.5	54.6	17.8	27.6	59.0	21.0	20.0
Urakehitys	36.9	39.5	23.6	44.9	36.4	18.7	32.3	41.9	25.8
Pyyntö	45.3	18.8	35.9	44.6	18.9	36.5	45.9	19.6	34.5
Suhteet	83.5	12.2	4.3	84.5	11.8	3.7	86.6	10.2	3.2
Hyvä maine	38.3	36.2	25.5	49.2	34.2	16.6	31.2	39.1	29.7
Hyvä ilmapiiri	34.1	30.6	35.3	36.9	29.6	33.5	32.4	32.0	35.6
Työnohjaus	61.5	27.0	11.5	72.7	21.3	6.0	59.4	30.0	10.6
Perehdytys	46.1	38.6	15.3	53.0	39.3	7.7	42.8	38.6	18.6
Lähiesimies	40.6	34.6	24.8	42.9	36.0	21.1	41.1	34.9	24.0
Läheisten mielipiteet	56.1	32.4	11.5	54.7	31.5	13.8	56.6	33.6	9.8
Tekninen haastavuus	40.6	31.4	28.0	49.5	31.9	18.6	28.5	33.1	38.4
Itsenäisyys	20.5	31.1	48.4	26.6	29.5	43.9	18.7	35.3	46.0
Vuorotyö	60.7	23.4	15.9	64.2	20.6	15.2	56.5	26.4	17.1
Päivätyö	57.3	10.1	32.6	52.7	11.6	35.7	64.5	8.9	26.6

	Vanhainkodit (n=301)			Yksityissektori (n=241)			Mielenterveyssektori (n=227)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Työpaikan läheisyys	24.4	30.9	44.7	39.9	33.3	26.8	27.4	38.0	34.6
Ammatillinen kiinnostus	2.4	27.3	70.3	1.7	11.9	86.4	1.3	40.5	58.2
Tuttu opiskeluajoilta	79.9	9.7	10.4	80.0	9.1	10.9	58.1	18.7	23.2
Puolison työ	71.2	14.1	14.7	81.3	10.0	8.7	74.8	11.9	13.3
Muut perhesyyt	50.0	20.7	29.3	54.1	15.6	30.3	58.9	20.6	20.5
Palkka	44.8	40.6	14.6	33.3	33.8	32.9	52.9	39.0	8.1
Vapaa-ajan vietto	54.0	30.2	15.8	43.7	26.0	30.3	60.2	23.0	16.8
Ainoa mahdollisuus	52.2	20.7	27.1	66.1	18.5	15.4	64.6	20.4	15.0
Urakehitys	41.8	38.7	19.5	40.5	32.7	26.8	33.6	42.7	23.7
Pyyntö	48.0	15.5	36.5	46.7	16.5	36.8	42.0	19.9	38.1
Suhteet	76.9	18.2	4.9	76.2	13.9	9.9	82.4	11.3	6.3
Hyvä maine	54.7	29.1	16.2	26.8	32.9	40.3	38.2	34.7	27.1
Hyvä ilmapiiri	45.6	24.2	30.2	30.6	29.7	39.7	26.3	32.1	41.6
Työnohjaus	72.8	17.8	9.4	60.1	22.4	17.5	32.3	36.3	31.4
Perehdytys	56.8	33.8	9.4	40.3	38.9	20.8	35.9	44.8	19.3
Lähiesimies	44.0	26.9	29.1	32.2	37.4	30.4	33.0	37.6	29.4
Läheisten mielipiteet	56.7	30.4	12.9	51.7	34.9	13.4	59.9	27.5	12.6
Tekninen haastavuus	59.8	29.7	10.5	41.5	29.5	29.0	58.4	26.4	15.2
Itsenäisyys	22.6	28.1	49.3	13.2	21.4	65.4	19.8	28.0	52.2
Vuorotyö	65.4	20.6	14.0	64.8	23.9	11.3	60.1	20.0	19.7
Päivätyö	54.2	11.4	34.4	42.3	10.6	47.1	58.9	7.9	33.2

Liite 4. Työtyytyväisyyteen vaikuttaneet tekijät sektoreittain

	Koko aineisto (n=3239)			Terveyskeskus (n=755)			Erikoissairaanhoido (n=1547)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Turvattu toimeentulo	3.4	31.4	65.2	3.4	31.9	64.7	3.3	34.5	62.2
Kohtuulliset tulot	34.0	49.6	16.4	37.8	49.7	12.5	38.3	50.0	11.7
Arvostettu ammatti	13.1	55.4	31.5	13.2	57.9	28.9	12.1	55.5	32.4
Itsenäinen asema	13.1	44.3	42.6	15.3	43.2	41.5	13.9	50.2	35.9
Omien ideoiden toteutus	6.4	47.4	46.2	6.1	47.4	46.5	7.8	53.6	38.6
Työaika-autonomia	10.4	49.5	40.1	12.3	52.1	35.6	10.1	52.7	37.2
Ei työtä työajan ulkopuolella	17.4	38.9	43.7	19.6	40.1	40.3	15.5	38.6	45.9
Näkyvät työtulokset	4.2	46.7	49.1	3.9	53.0	43.1	3.1	40.9	56.0
Toimenkuvan selkeys	5.2	42.9	51.9	5.3	45.8	48.9	3.7	42.1	54.2
Tunnustus tehdystä työstä	13.6	56.4	30.0	14.2	55.5	30.3	14.4	58.5	27.1
Tehtävien kiinnostavuus	1.4	26.6	72.0	1.8	33.3	64.9	0.9	22.9	76.2
Etenemismahdollisuudet	36.1	48.7	15.2	38.8	48.5	12.7	34.9	49.6	15.5
Mahdollisuus työnohjaukseen	31.5	43.8	24.7	42.1	41.4	16.5	28.5	48.6	22.9
Täydennyskoulutuksen saaminen	10.0	48.3	41.7	10.9	50.5	38.6	8.8	51.4	39.8
Ammatillinen kehitys	5.1	42.0	52.9	4.9	49.1	46.0	4.3	40.4	55.3
Mahdollisuus erikoistumiseen	27.4	45.5	27.1	33.1	43.6	23.3	22.7	47.5	29.8
Mahdollisuus tutkimustyöhön	30.2	51.0	18.8	39.0	46.8	14.2	24.0	55.4	20.6
Hyvä työyhteisö	4.2	32.0	63.8	4.3	32.7	63.0	4.2	32.5	63.3
Hyvä työterveyshuolto	18.5	51.6	29.9	13.0	50.9	36.1	23.3	55.8	20.9
Työn ilo	2.8	34.5	62.7	2.6	37.1	60.3	3.1	44.6	52.3
Hyvät asiakassuhteet	1.3	22.4	76.3	1.5	23.0	75.5	1.4	22.9	75.7
Potilaiden kiittolisuus	3.3	32.1	64.6	1.7	31.8	66.5	3.7	28.5	67.8
Työnantajan tuki virkistykseen	25.1	58.5	16.4	24.7	59.3	16.0	26.5	61.2	12.3

	Vanhainkodit (n=301)			Yksityissektori (n=241)			Mielenterveyssektori (n=227)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Turvattu toimeentulo	3.4	23.3	73.3	1.3	24.0	74.7	3.6	32.2	64.2
Kohtuulliset tulot	25.9	52.3	21.8	12.2	46.2	41.6	35.6	48.0	16.4
Arvostettu ammatti	12.6	54.1	33.3	12.6	52.1	35.3	16.0	53.8	30.2
Itsenäinen asema	13.1	35.1	51.8	9.2	33.0	57.8	9.8	45.3	44.9
Omien ideoiden toteutus	5.1	38.6	56.3	6.3	34.8	58.9	2.7	43.1	54.2
Työaika-autonomia	9.2	44.4	46.4	8.8	35.2	56.0	12.0	47.5	40.5
Ei työtä työajan ulkopuolella	22.6	40.4	37.0	18.7	36.6	44.7	13.1	39.8	47.1
Näkyvät työtulokset	7.8	54.4	37.8	4.6	41.3	54.1	7.6	57.7	34.7
Toimenkuvan selkeys	11.2	42.4	46.4	7.1	37.8	55.1	6.2	46.2	47.6
Tunnustus tehdystä työstä	13.3	52.3	34.4	9.2	49.6	41.2	13.4	62.0	24.6
Tehtävien kiinnostavuus	4.1	39.3	56.6	1.7	21.9	76.4	0.9	21.8	77.3
Etenemismahdollisuudet	37.8	43.8	18.4	33.1	45.3	21.6	38.4	50.5	11.1
Mahdollisuus työnohjaukseen	37.3	41.5	21.2	33.8	37.9	28.3	7.6	31.1	61.3
Täydennyskoulutuksen saaminen	13.0	46.1	40.9	13.1	43.0	43.9	6.7	34.7	58.6
Ammatillinen kehitys	12.3	43.7	44.0	8.4	38.6	53.0	1.3	31.5	67.2
Mahdollisuus erikoistumiseen	37.0	41.5	21.5	31.6	45.3	23.1	22.3	42.2	35.5
Mahdollisuus tutkimustyöhön	42.4	40.7	16.9	34.2	44.7	21.1	24.3	55.5	20.2
Hyvä työyhteisö	4.6	34.6	60.8	5.3	26.4	68.3	3.8	27.2	69.0
Hyvä työterveyshuolto	14.1	51.7	34.2	14.3	41.6	44.1	21.3	46.3	32.4
Työn ilo	3.2	35.6	61.2	2.2	25.9	71.9	2.3	37.3	60.4
Hyvät asiakassuhteet	1.4	19.9	78.7	0.9	16.3	82.8	1.4	28.5	70.1
Potilaiden kiittolisuus	1.1	31.3	67.6	3.1	28.0	68.9	7.4	59.0	33.6
Työnantajan tuki virkistykseen	23.2	54.0	22.8	18.3	54.3	27.4	30.0	55.2	14.8

Liite 5. Työtyytyttömyyteen vaikuttaneet tekijät

	Koko aineisto (n=3239)			Terveyskeskus (n=755)			Erikoissairaanhoido (n=1547)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Työn yksitoikkoisuus	54.6	38.9	6.5	49.9	43.0	7.1	59.6	35.7	4.7
Työn pakkotahtisuus	21.2	48.4	30.4	13.7	47.5	38.8	18.6	50.3	31.1
Työaikaisten sopimattomuus	43.0	45.5	11.5	45.3	43.8	10.9	38.2	50.2	11.6
Työtehtävien turhuus	46.1	46.7	7.2	46.4	46.1	7.5	45.3	47.6	7.1
Esimiehen liiallinen työhön puuttuminen	64.0	29.8	6.2	65.9	27.0	7.1	63.6	31.4	5.0
Esimiehen piittaamattomuus	46.9	35.3	17.8	42.8	37.1	20.1	47.8	35.6	16.6
Epäonnistumisten pelko	32.5	56.8	10.7	31.6	56.2	12.2	29.7	58.3	12.0
Huonot alainen-esimies suhteet	50.4	35.3	14.3	51.2	34.9	13.9	49.2	36.4	14.4
Työyksikön kireä ilmapiiri	38.5	46.3	15.2	39.2	46.8	14.0	35.5	48.9	15.6
Määräaikaisten suuri määrä	38.7	42.3	19.0	37.2	44.1	18.7	35.6	44.6	19.8
Ulkomaalaistaustaiset	85.9	11.3	2.8	84.5	12.4	3.1	85.3	12.2	2.5
Kohtuuton vuorotyöjärjestys	51.4	34.0	14.6	55.6	30.5	13.9	43.6	39.9	16.5
Potilaiden tyytymättömyys	38.2	52.3	9.5	29.7	58.1	12.2	40.0	51.9	8.1
Työn henkinen rasittavuus	8.9	53.6	37.5	7.7	49.7	42.6	7.9	56.2	35.9
Potilaat eivät noudata hoito-ohjeita	32.7	57.3	10.0	24.7	65.2	10.1	35.0	56.9	8.1
Turvattomuus työpaikalla	37.2	50.7	12.1	28.6	56.6	14.8	39.6	50.7	9.7
Niukat taloudelliset resurssit	11.5	50.6	37.9	7.1	44.3	48.6	11.6	55.4	33.0
Huonot työtilat	24.3	48.1	27.6	24.8	46.2	29.0	19.8	49.6	30.6
Puutteellinen välineistö	33.1	51.7	15.2	27.3	53.0	19.7	32.9	53.8	13.3
Huono tiedonkulku	15.1	61.5	23.4	12.0	60.5	27.5	15.3	62.9	21.8
Runsas paperityö	19.8	55.0	25.2	19.2	56.8	24.0	16.6	55.5	27.9
Kohtuuton työmäärä	14.9	47.9	37.2	9.2	44.3	46.5	13.2	49.3	37.5
Atk:n käyttö	47.5	39.9	12.6	49.2	39.2	11.6	40.7	43.8	15.5
Työ yksinäistä	54.7	36.0	9.3	49.1	38.9	12.0	59.9	34.3	5.8
Liian vähän laillistettuja ammattihenkilöitä	26.0	43.8	30.2	18.4	45.5	36.1	22.9	46.1	31.0
Liian vähän lähi/perushoitajia	43.5	38.2	18.3	29.7	44.3	26.0	46.9	37.6	15.5
Liian vähän osasto-, laitosapulaisia	45.1	41.3	13.6	41.4	43.3	15.3	42.7	45.2	12.1
Liian vähän toimistohenkilöstöä	45.3	40.9	13.8	44.7	40.2	15.1	40.0	45.6	14.4
Työpisteiden vaihtuvuus	74.0	21.0	5.0	76.9	18.6	4.5	70.7	23.5	5.8
Ei itsenäistä päätöksentekoa	49.2	43.5	7.3	48.1	45.7	6.2	47.9	45.0	7.1
Epäoikeudenmukainen esimies	51.3	33.9	14.8	51.3	31.9	16.8	50.1	35.7	14.2
Ristiriitit: ammattietiikka ja henkilöstöpuoli	21.4	44.0	34.6	15.2	42.5	42.3	19.4	47.5	33.1
Lääkärien epätasa-arvoinen suhtautuminen	45.6	39.8	14.6	45.3	40.0	14.7	36.7	46.2	17.1

jatkuu

	Vanhainkodit (n=301)			Yksityissektori (n=241)			Mielenterveyssektori (n=227)		
	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon	Ei lainkaan	Vähän	Paljon
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Työn yksitoikkoisuus	42.4	41.7	15.9	53.8	39.9	6.3	55.0	40.6	4.4
Työn pakkotahtisuus	20.2	46.5	33.3	41.4	44.8	13.8	30.8	55.6	13.6
Työaikojen sopimattomuus	47.1	39.7	13.2	52.6	35.3	12.1	47.7	41.8	10.5
Työtehtävien turhuus	45.5	45.4	9.1	48.9	43.5	7.6	45.3	48.1	6.6
Esimiehen liiallinen työhön puuttuminen	61.6	29.3	9.1	62.7	29.8	7.5	66.0	29.1	4.9
Esimiehen piittaamattomuus	51.4	32.6	16.0	47.3	30.8	21.9	51.6	35.7	12.7
Epäonnistumisten pelko	38.0	53.9	8.1	40.2	52.3	7.5	38.8	56.8	4.4
Huonot alainen-esimies suhteet	47.8	39.0	13.2	55.7	29.1	15.2	54.7	34.3	11.0
Työyksikön kireä ilmapiiri	38.5	45.9	15.6	49.1	38.6	12.3	45.3	42.7	12.0
Määräaikaisten suuri määrä	32.3	43.1	24.6	63.1	27.1	9.8	42.4	40.0	17.6
Ulkomaalaistaustaiset	82.4	13.2	4.4	93.7	4.6	1.7	88.5	8.8	2.7
Kohtuuton vuorotyörasitus	57.7	26.7	15.6	68.2	23.8	8.0	55.1	33.3	11.6
Potilaiden tyytymättömyys	39.3	50.8	9.9	53.0	41.5	5.5	32.4	55.1	12.5
Työn henkinen rasittavuus	10.4	49.9	39.7	18.1	54.9	27.0	4.8	50.7	44.5
Potilaat eivät noudata hoito-ohjeita	42.3	48.2	9.5	47.6	44.6	7.8	13.3	64.2	22.5
Turvattomuus työpaikalla	46.8	45.1	8.1	53.4	37.8	8.8	20.4	57.4	22.2
Niukat taloudelliset resurssit	10.4	41.1	48.5	26.7	54.3	19.0	11.0	45.4	43.6
Huonot työtilat	25.9	50.5	23.6	41.8	43.4	14.8	26.0	48.0	26.0
Puutteellinen välineistö	25.9	55.6	18.5	47.9	41.1	11.0	37.0	48.9	14.1
Huono tiedonkulku	13.8	63.6	22.6	21.9	57.4	20.7	14.1	63.8	22.1
Runsas paperityö	29.8	48.5	21.7	31.2	55.7	13.1	16.4	52.2	31.4
Kohtuuton työmäärä	17.6	46.9	35.5	30.1	51.7	18.2	22.1	49.1	28.8
Atk:n käyttö	59.3	32.9	7.8	64.1	29.1	6.8	47.5	39.2	13.3
Työ yksinäistä	45.5	42.3	12.2	59.9	29.5	10.6	51.5	33.9	14.6
Liian vähän laillistettuja ammattihenkilöitä	25.2	45.2	29.6	50.1	34.6	15.3	39.5	38.0	22.5
Liian vähän lähi/perushoitajia	23.1	45.0	31.9	70.1	21.3	8.6	58.5	34.0	7.5
Liian vähän osasto-, laitosapulaisia	39.1	37.1	23.8	66.9	23.2	9.9	54.9	36.7	8.4
Liian vähän toimistohenkilöstöä	53.0	34.4	12.6	62.0	28.9	9.1	55.5	34.7	9.8
Työpisteiden vaihtuvuus	75.6	20.0	4.4	82.8	15.0	2.2	81.3	15.6	3.1
Ei itsenäistä päätöksentekoa	51.0	40.8	8.2	58.3	32.2	9.5	50.6	44.5	4.9
Epäoikeudenmukainen esimies	54.7	31.0	14.3	56.5	29.9	13.6	54.1	33.0	12.9
Ristiriita: ammattietiikka ja henkilöstöpuol:	20.8	36.9	42.3	42.5	42.4	15.1	29.3	41.4	29.3
Lääkärien epätasa-arvoinen suhtautuminen	68.5	25.0	6.5	65.9	24.9	9.2	47.1	37.8	15.1

Työelämän tutkimuskeskus

Postiosoite

33014 Tampereen yliopisto

Käyntiosoite

Kanslerinrinne I

Tampere

Puhelin 03 3551 7021

Faksi 03 3551 7265

Julkaisujen myynti

Tampereen yliopisto

Tiedekirjakauppa TAJU

33014 Tampereen yliopisto

Puhelin 03 3551 6055

<http://granum.uta.fi/>

ISBN 978-951-44-7644-0

ISBN 978-951-44-7645-7 (pdf)

ISSN 0785-2657